Beantwoording Technische vragen t.b.v. behandeling Programmabegroting 2027

Programma 0: Bestuur en Ondersteuning (pag. 17-24)

Pagina	Fractie	Vraag	Antwoord
18	EDE	Hier staan zowel de Verordening rekenkamercommissie 2024 als die van 2021. Vraag: zijn dit 2 nog geldende regelingen of betreft dit een dubbele verouderde vermelding?	Dit is een omissie, de regel over 2021 had verwijderd moeten worden. Dit wordt aangepast in het boekwerk.
19	CU	" we bieden steeds meer online aan en zorgen ervoor dat onze website steeds voldoet aan de wettelijke eisen, zoals digitale toegankelijkheid " Vraag: de gemeente biedt steeds meer onlinedienstverlening aan. Hoe zorgt het college ervoor dat de inwoners van de gemeente Eemsdelta die minder digitaal vaardig zijn of behoefte hebben aan een persoonlijk contact, niet worden buiten gesloten en ook in de toekomst gemakkelijker bij de gemeente terecht kunnen?	Het uitgangspunt van ons dienstverleningsconcept is dat inwoners zelf kunnen kiezen via welk kanaal zij contact met de gemeente willen opnemen. Dit betekent dat inwoners niet verplicht zijn om gebruik te maken van digitale dienstverlening, maar ook telefonisch, schriftelijk of persoonlijk contact met ons kunnen hebben. Wanneer we merken dat een inwoner minder digitaal vaardig is of behoefte heeft aan persoonlijk contact, bieden we dit actief aan. We kijken daarbij naar wat de inwoner nodig heeft om verder geholpen te worden. Daarnaast verwijzen we inwoners met vragen over digitale vaardigheden naar de bibliotheek, waar zij ondersteuning kunnen krijgen bij het gebruik van digitale middelen en het regelen van zaken online.
20	LBE	Welke concrete indicatoren en streefwaarden worden in 2027 gebruikt om te beoordelen of gebiedsgericht werken, participatie en het gebruik van de gebiedskompassen daadwerkelijk zijn verbeterd?	Voor 2027 zijn geen afzonderlijke (kwantitatieve) indicatoren en streefwaarden vastgesteld. Participatie en gebiedsgericht werken zijn verweven met uiteenlopende gemeentelijke processen. De aard en intensiteit van de toepassing verschillen per opgave, waardoor verbetering zich niet eenvoudig in uniforme streefwaarden laat uitdrukken. In 2027 zetten we in op verdere verankering in de bestaande werkwijzen, onder andere door participatietrainingen, informatiesessies over de participatieverordening en het stimuleren van het gebruik van de gebiedskompassen. Daarnaast stemmen we de inwonersenquête 2027 af op de informatiebehoefte binnen de organisatie, zodat de resultaten beter benut kunnen worden bij beleidsontwikkeling en gebiedsgerichte opgaven.

Programma 1: Veiligheid (pag. 24-39)

Pagina	Fractie	Vraag	Antwoord
28	EDE	Hoeveel extra BOA- capaciteit is begroot voor 2027 en wat zijn de geraamde totale personeels- en uitvoeringskosten? Uit welke begrotingspost(en) wordt dit gedekt?	Er is geen extra capaciteit. Voor 2027 is 9 FTE aan BOA-capaciteit begroot, met € 37.000 aan uitvoeringskosten. Het grootste deel van dit budget is bestemd voor kleding en portofoons. Binnen de begroting vallen deze kosten onder Programma 1: Veiligheid.
28	CU	“Uitbreiden van de boa-capaciteit vraag”. Vraag: is daarvoor geld gereserveerd ?	Nee. De huidige formatie van 9 fte BOA's is volledig ingevuld. Door de groei van het aantal meldingen en de ontwikkelingen rond het nieuwe BOA-bestel volgen we de behoefte aan extra capaciteit en eventuele kosten nauwgezet.
28	VVD	Er wordt gesproken over uitbreiding van de boa-capaciteit, hoe staat deze uitbreiding tegenover de voorgenomen bezuinigingen op veiligheid?	Er zijn momenteel geen specifieke bezuinigingen op veiligheid voorzien. Veiligheid maakt wel deel uit van Eemsdelta in Balans 3.0.
29	LBE	De begroting noemt dat vraaggericht wordt gewerkt en wordt aangesloten bij wat jongeren daadwerkelijk nodig hebben. Hoe bepaalt de gemeente wat die behoeften zijn, welke instrumenten worden hiervoor ingezet en maakt het programma DURF (OKO) onderdeel uit van deze aanpak?	Binnen de gemeente Eemsdelta wordt momenteel een start gemaakt met de aanpak 'Opgroeien in een Kansrijke Omgeving' (OKO). Deze aanpak, gebaseerd op het IJslands preventiemodel, is een universele en collectieve preventieaanpak en is door meerdere gemeenten in Nederland omarmd. Gemeenten geven daar hun eigen invulling en naam aan. De naam 'DURF' wordt in een andere gemeente gebruikt en dit is niet de naam die binnen Eemsdelta wordt gehanteerd. De aanpak is in grote lijnen wel gelijk, want op basis van de OKO aanpak, zoals deze door het Trimbos instituut wordt ondersteund. Binnen de aanpak worden verschillende ketenpartners betrokken en verschillende beleidsvelden komen hier ook samen. Een wezenlijk onderdeel van de aanpak is het aansluiten bij de leefwereld van jongeren en dus ook actief ophalen bij jongeren, o.a. door middel van een vragenlijst, wat er speelt bij jongeren en wat hun wensen zijn t.a.v. een kansrijke omgeving. De input die vanuit de OKO aanpak opgehaald zal gaan worden kan uiteraard gebruikt worden binnen verschillende beleidsvelden, zoals sport, cultuur, welzijn en ook veiligheid.
31	CU	" Tegelijkertijd blijft.....binnen buurten en wijken" Vraag: hoe zorgt het college ervoor dat de inwoners van de gemeente Eemsdelta daadwerkelijk meer veiligheid ervaren en betrokken worden bij de gezamenlijke aanpak?	Het college zet in op een wijkgerichte aanpak, waarbij samen met inwoners en partners wordt gekeken naar de veiligheidsproblemen die lokaal spelen. Inwoners worden actief betrokken bij het signaleren van knelpunten en het bedenken van oplossingen. Daarbij is het belangrijk dat inwoners ook daadwerkelijk merken dat hun signalen serieus worden genomen en dat maatregelen zichtbaar resultaat opleveren. Naast de feitelijke veiligheid blijft daarom ook de veiligheidsbeleving van inwoners een belangrijk aandachtspunt. In de praktijk betekent dit dat de gemeente samen met wijkagenten, jongerenwerk, woningcorporaties en inwoners in kaart brengt waar veiligheidsproblemen worden ervaren. Dit gebeurt bijvoorbeeld via wijkgesprekken, meldingen van inwoners en wijkscans. Op basis daarvan worden gerichte maatregelen genomen, zoals het

			aanpakken van overlast, verbeteren van verlichting of aanpassen van onveilige plekken in de openbare ruimte. Door inwoners te betrekken bij de keuze van maatregelen en terug te koppelen wat er met hun signalen gebeurt, wordt gewerkt aan zowel de feitelijke veiligheid als het veiligheidsgevoel.
33	CU	“Samenwerken met de digitale wijkagent”. Vraag: hoeveel hebben we daarvan?	Binnen de beschikbare capaciteit van de politie is één digitale wijkagent actief. De inzet van deze functionaris vindt plaats binnen de bestaande politiecapaciteit en wordt afgestemd op de beschikbare mogelijkheden en prioriteiten.
35	CU	“Vergroten van meldingsbereidheid via Meld Misdaad Anoniem”. Vraag: wat gaan we daarvoor extra doen?	We zetten in op het vergroten van de bekendheid van Meld Misdaad Anoniem door hier via gemeentelijke communicatiekanalen en tijdens wijkgerichte activiteiten extra aandacht aan te besteden. Daarbij benadrukken we dat inwoners vermoedens van criminaliteit volledig anoniem kunnen melden. Ook stimuleren we onze samenwerkingspartners om deze meldmogelijkheid actief onder de aandacht te brengen.

Programma 2: Verkeer, vervoer en waterstaat (pag. 39-45)

Pagina	Fractie	Vraag	Antwoord
39	LBE	In de begroting wordt verkeersveiligheid als belangrijke doelstelling genoemd. Kan worden aangegeven welke concrete stappen de gemeente zet richting de provincie Groningen om de verkeersveiligheid op onverlichte provinciale wegen, waaronder het traject tussen de N360 en Loppersum, te verbeteren?	De gemeente zet zich actief in voor het verbeteren van de verkeersveiligheid. Bij herinrichtingen is verkeersveiligheid een belangrijk uitgangspunt in het ontwerp. Daarnaast onderhoudt de gemeente contact met lokale verkeerscommissies om waar nodig tijdelijke maatregelen te bespreken en de verkeersveiligheid op korte termijn te verbeteren. De Wijmersweg, de verbinding tussen de N360 en Loppersum, is in beheer en eigendom van de provincie Groningen. De gemeente denkt actief mee en neemt daarbij onder andere de punten die benoemd zijn in de verkeerscommissies mee. De verantwoordelijkheid voor het beoordelen en uitvoeren van maatregelen op deze weg ligt bij de provincie.
41	CU	Bij het citaat; " Daarnaast wordt, bij de nieuwe ontwikkelingen, de openbare ruimte ingericht volgens het Handboek Inrichting Openbare Ruimte. Dit draagt bij aan de integrale duurzame kwaliteit van de openbare ruimte en doelmatig(er) beheer ervan" Vraag: in het handboek Inrichting Openbare Ruimte wordt aandacht besteed aan de kwaliteit en inrichting van de openbare ruimte bij nieuwe ontwikkelingen. Hoe zorgt de gemeente ervoor dat verpauperde trottoirs tijdig worden hersteld om gevaarlijke situaties voor voetgangers en	Voor bestaande trottoirs wordt het reguliere onderhoudsprogramma, net als bij wegen, gebaseerd op periodieke inspecties van de kwaliteit van de verharding. Op basis van de inspectieresultaten, meldingen van inwoners en kansen om werkzaamheden te combineren ("werk met werk maken"), worden werkzaamheden geprioriteerd. Situaties met een verhoogd veiligheidsrisico voor voetgangers, waaronder mensen met een visuele beperking, worden daarbij snel aangepakt (zie ook de volgende vraag)

		voornamelijk mensen met een visuele beperking te voorkomen?	
41	LBE	Tijdens een werkbezoek aan de buitendienst is aangegeven dat de beschikbare capaciteit aan stratenmakers onder druk staat ten opzichte van het aantal meldingen en onderhoudsopgaven. In hoeverre vormt dit een risico voor het realiseren van de beheerdoelstellingen en welke oplossingen ziet het college om deze balans tussen kwaliteit, dienstverlening en capaciteit te waarborgen?	Het college herkent de druk op de beschikbare capaciteit van stratenmakers, maar ziet op dit moment geen direct risico voor het realiseren van de beheerdoelstellingen. Met behulp van de globale visuele weginspectie, waarbij ook specifiek klein onderhoud wordt aangemerkt, worden gebreken tijdig gesignaleerd en planmatig aangepakt. Hierdoor groeien kleine gebreken niet uit tot grotere onderhoudsopgaven en blijft de veiligheid van de openbare ruimte gewaarborgd. Kleinschalige werkzaamheden worden uitgevoerd door de buitendienst. Bij grotere oppervlakten, piekbelasting of specialistische werkzaamheden wordt capaciteit aanvullend ingezet via aanbestede aannemers. Op deze wijze wordt de beschikbare capaciteit flexibel ingezet en blijft de balans tussen kwaliteit, dienstverlening en uitvoering behouden.
42	CU	"Een aantal knelpunten en onveilige situaties in het fietsennetwerk wordt opgelost". Vraag: welke maatregelen gaat de gemeente nemen om fietsers te stimuleren aan de juiste kant van de weg te fietsen, zodat ook de veiligheid van andere verkeersdeelnemers wordt gewaarborgd? Als voorbeeld de weg naar de Dam (Delfzijl) en de Farmsumerweg in (Appingedam).	Op een eenrichtingsfietspad dienen fietsers zoveel mogelijk rechts te rijden. Op een tweerichtingsfietspad is fietsen in beide richtingen toegestaan. Zowel aan de Weg naar den Dam in Delfzijl als aan de Farmsumerweg in Appingedam komen delen van het fietspad voor waar afwisselend éénrichtings- en tweerichtingsverkeer geldt. De gemeente stimuleert correct gebruik van de fietspaden door een duidelijke inrichting, bebording en markering. Wanneer zich knelpunten voordoen, wordt beoordeeld of aanvullende maatregelen wenselijk zijn. Het niet naleven van de verplichte rijrichting op een eenrichtingsfietspad kan door de buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) worden gehandhaafd.
42	PRO	"Het onderdeel fietsen uit het mobiliteitsprogramma verder uitwerken in de vorm van een fietsstrategie". Wat gaat dat kosten? Is dit meegenomen in de begroting? En zo ja, waar is dit terug te vinden in de begroting?	Voor de fietsstrategie wordt in totaal € 8.500 uitgetrokken, een groot deel van de kosten hiervan zijn voor participatie om te komen tot een breed gedragen visie. Dit wordt gedekt uit het bestaande budget.
156-157	LBE	In de begroting wordt aangegeven dat verder wordt gewerkt aan het op orde brengen van de openbare ruimte en het behalen van de vastgestelde beheerniveaus. Welke onderhoudsachterstanden bestaan momenteel bij wegen en voetpaden en welke concrete vermindering van deze achterstanden wordt in 2027 verwacht op basis van de beschikbare budgetten?	Binnen de beleidsplanperiode 2025-2028 werkt de gemeente aan het inlopen van de bestaande onderhoudsachterstanden bij wegen en voetpaden, met als doel de openbare ruimte op orde te brengen en de vastgestelde beheerniveaus te realiseren. Op dit moment zijn we nog bezig met deze inhaalslag. De beschikbare budgetten worden ingezet op locaties waar de onderhoudsachterstanden het grootst zijn. Daarbij stemmen we werkzaamheden af op de versterkingsopgave, netwerkverzwaring en andere projecten in de openbare ruimte, zodat werk met werk kan worden gemaakt en kapitaalvernietiging wordt voorkomen. De kwaliteit wordt periodiek gemonitord

			aan de vastgestelde beheerniveaus. Het doel blijft om aan het einde van de beleidsplanperiode het beoogde kwaliteitsniveau gerealiseerd te hebben.

Programma 3: Economie (pag. 45-55)

Pagina	Fractie	Vraag	Antwoord
46	LBE	Welke woningbouw-, bedrijfs- en energieprojecten in de gemeente Eemsdelta worden momenteel belemmerd door netcongestie? In hoeverre vormt dit een risico voor de realisatie van de woningbouwopgave uit de Woonvisie en welke gevolgen worden verwacht voor de woningbouwproductie, de economische ontwikkeling en de gemeentelijke inkomsten? Graag ontvangen we inzicht in de verwachte vertragingen, de financiële risico's en eventuele extra investeringen die nodig zijn om de geplande ontwikkelingen te realiseren.	Op dit moment zijn er in Eemsdelta geen woningbouwprojecten in uitvoering waarvan bekend is dat deze worden belemmerd door netcongestie. Het elektriciteitsnet beschikt echter over onvoldoende capaciteit om alle geplande woningbouw-, bedrijfs- en energieprojecten zonder verdere uitbreiding te faciliteren. De netbeheerders werken daarom aan versterking van het hoogspannings-, middenspannings- en laagspanningsnet, onder meer door de realisatie van nieuwe elektriciteitsstations en bijbehorende ondergrondse infrastructuur. Of toekomstige projecten tijdig kunnen worden gerealiseerd, hangt onder meer af van de voortgang van de netverzwaringen, de beschikbare transportcapaciteit op de verschillende netniveaus en de daadwerkelijke uitvoering en fasering van projecten. Door deze onderlinge afhankelijkheden is momenteel nog onvoldoende inzichtelijk welke projecten mogelijk vertraging oplopen en welke financiële risico's of aanvullende investeringen daarmee gepaard kunnen gaan.
48	LBE	Binnen thema 1 Economie wordt ingezet op een robuust energiesysteem en het aanpakken van netcongestie. Wat is de actuele stand van zaken van de eerder toegezegde voorkeurs- of prioriteitspositie voor het aardbevingsgebied bij nieuwe of verzwaarde netaansluitingen? Op welke wijze profiteert Eemsdelta hiervan en welke concrete resultaten zijn tot op heden bereikt?	Het prioriteringskader van de ACM kent geen uitzonderingspositie voor de versterkingsopgave in het kader van de aardbevingsproblematiek. De gemeente heeft daarom gebruik gemaakt van de mogelijkheid om projecten eerder aan te melden. Op 1 oktober heeft de gemeente projecten aangemeld bij de netbeheerder. Deze aanvragen worden tot 1 januari beoordeeld. Daarna wordt duidelijk welke projecten kunnen profiteren van een voorkeurs- of prioriteitspositie en wat dit concreet oplevert voor Eemsdelta. Momenteel zijn hierover nog geen definitieve resultaten bekend. Reacties vanuit de netbeheerder worden verwacht rond het eerste kwartaal van 2027.
48	CU	"We zetten in op een robuust energiesysteem en pakken knelpunten zoals netcongestie ACTIEF aan". Vraag: hoe gaan we dat doen?	Zowel Tennet als Enexis heeft een rol in het verzwaren van het net door het realiseren van hoogspannings-, middenspannings- en laagspanningsstations en de daarbij horende, met name ondergrondse, infrastructuur. We pakken knelpunten actief aan door af te stemmen over locaties en inpassing van stations én door actief richting netbeheerders aan te geven wat de gemeentelijke planning is voor alle projecten in de gemeente. Hiervoor is de afgelopen tijd de communicatielijn met Enexis, zowel bestuurlijk als ambtelijk, versterkt.

50	LBE	De begroting noemt een vitaliteitsonderzoek, maar de concrete invulling blijft onduidelijk. Welke onderzoeksvragen worden hierbij beantwoord, welke ontwikkelrichtingen worden onderzocht en op welke wijze worden de resultaten vertaald naar concrete projecten of investeringsvoorstellen?	De volgende onderzoeksvragen worden beantwoord: -Wat is de huidige staat, omvang en gebruik van het verblijfsaanbod -Wat is de vitaliteit en kwaliteit van het aanbod? -Waar ligt de ontwikkelruimte, in de markt én ruimtelijk, en welke vormen van verblijf zijn waar passend en kansrijk -Welke regionale en gemeentegrensoverschrijdende vraagstukken beïnvloeden het verblijfsaanbod -Welke handelingsperspectieven en instrumenten zijn nodig voor gemeenten en provincie. Er wordt een provinciaal hoofdrapport opgeleverd met de analyse, ontwikkelrichtingen, afwegingskader logiesaccommodaties, handelingsperspectieven en prioritering. Daarnaast werkt het bureau gemeentelijke kansenkaarten (met infographics en GIS kaartmateriaal) uit die concreet ingaan op onderzoeksresultaten per gemeente en geven een concreet handelingsperspectief. Het afwegingskader logiesaccommodaties is concreet toepasbaar om nieuwe (grootschalige) initiatieven in de verblijfsrecreatie goed af te wegen. Daarbij wordt aangegeven welke stappen nog concreet nodig zijn om deze door te vertalen naar de gemeentelijke praktijk.
51	CU	“Aanpakken verouderde bewegwijzering en opruimen borden van niet meer bestaande routes”. Vraag: wanneer gaat dit gebeuren en door wie?	Momenteel wordt geïnventariseerd welke toeristische bewegwijzering in de openbare ruimte aanwezig is en welke borden nog actueel en noodzakelijk zijn. Op basis hiervan is een eerste selectie gemaakt van borden die definitief kunnen worden verwijderd. De verwachting is dat de eerste borden nog vóór het einde van dit jaar worden verwijderd. Dit gebeurt door de medewerkers van onze eigen buitendienst.
54	EDE	Welk bedrag is voor Delfsail 2029 in de begroting opgenomen en op welke begrotingspost staat dit bedrag?	Het antwoord staat op pagina 54; € 1,375 miljoen in 2029. Het valt onder programma 3, onder begrotingspost toerisme, recreatie en plattelandsontwikkeling.

Programma 4: Onderwijs (pag. 55-65)

Pagina	Fractie	Vraag	Antwoord
56	CU	“Zowel PO als VO zetten stappen in de richting van inclusiever onderwijs, maar de financiering hiervoor ontbreekt vanuit het rijk”. Vraag: welke stappen kunnen er gezet worden zonder de financiering vanuit het rijk en hoe gaan we die dan financieren?	Scholen voor Primair Onderwijs (PO) en Voortgezet Onderwijs (VO) zijn bezig om steeds inclusiever te functioneren. Het Rijk financiert dit vanuit passend onderwijs, maar dit blijkt niet voldoende. Sommige VO scholen hebben een 'maatwerk' groep, bekostigd uit eigen middelen.

			De bekostiging (per leerling) vanuit het rijk is niet voldoende om zo'n groep te organiseren. Vanuit de gemeente of scholen is er verder geen financiële ruimte beschikbaar.
56	PRO	Het schoolmaatschappelijk werk loopt nog 4 jaar door onder de stimulering Europees onderzoek (SEO). Volgt hierna ook sturing vanuit financiering sociale agenda?	Het schoolmaatschappelijk werk is niet opgenomen in de Sociale Agenda.
64	EDE	Voor het gymvervoer voor ISK-leerlingen is incidenteel budget beschikbaar gesteld van € 133.000. Wat is het vervoersvolume (aantal leerlingen en kilometers), het tarief en de looptijd van het contract?	Het betreft rond de 120 leerlingen per week, ongeveer 80 km per week. Het tarief hiervoor is € 1.995 per week voor de vervoerder. De kosten voor begeleiding door school wordt separaat gefactureerd. De looptijd is 20 augustus 2026 t/m 31 december 2026. Vanaf 1 januari verloopt het vervoer via een opdrachtverstrekking aan de via een aanbesteding gegunde vervoerder. De aanbesteding gymvervoer loopt en zal per 16 november 2026 definitief gegund worden.
64	PRO	Wat heeft gemaakt dat er hogere gebruikerslasten zijn bij de gymzalen Holwierde en Delfzijl West?	Door de raad is een raadsvoorstel aangenomen ten aanzien van de gymzalen in Holwierde en Delfzijl-West. De mutatie onder programma 4 heeft hoofdzakelijk te maken met een verschuiving van kosten tussen programma 4 en 5 (zie ook pagina 78). Per saldo een bijna neutrale mutatie (217.000 nadeel en 204.000 voordeel).
64	PRO	Het DSP ontvangt minder middelen van het rijk, wat zijn de effecten hiervan op het begeleiden van de voortijdig schoolverlaters (VSV)? VSV voorkomen staat hoog op de lijst van de sociale agenda, zijn er financiële mogelijkheden uit de geldstromen SA?	Aangezien het nieuwe regionale programma begin 2026 van start is gegaan, is het op dit moment nog te vroeg om de exacte effecten van de gewijzigde opzet volledig in beeld te hebben. Hoewel we de effecten van de nieuwe aanpak nauwgezet monitoren, bevindt het programma zich nog in de opstartfase. Hierdoor is het nu nog niet mogelijk om harde conclusies te trekken over de definitieve impact ervan. Er zijn geen financiële mogelijkheden uit sociale agenda. Achter de schermen zijn we echter volop in beweging. We voeren continu constructieve gesprekken met onze partners, waaronder het onderwijs, over de verschuiving van rollen en de nieuwe taakverdeling. Deze nauwe samenwerking zorgt ervoor dat we de vinger aan de pols houden en waar nodig tijdig kunnen bijsturen tijdens de verdere uitrol van het programma.

Programma 5: Sport, cultuur en recreatie (pag. 65-80)

Pagina	Fractie	Vraag	Antwoord
66-67	LBE	In de begroting wordt ingezet op vitale sportaanbieders en duurzame sportinfrastructuur. Per 1 januari 2027 vervalt de salderingsregeling voor kleinverbruikers met zonnepanelen. Wij ontvangen	De gemeente herkent de signalen dat het vervallen van de salderingsregeling financiële gevolgen kan hebben voor sportverenigingen met zonnepanelen. Op dit moment is er geen volledig inzicht in de omvang van deze effecten. In de begroting 2027 is geen specifiek budget opgenomen voor compensatie.

		signalen dat dit voor verschillende sportverenigingen financieel nadelig kan uitpakken. Heeft de gemeente inzicht in de mogelijke gevolgen voor sportverenigingen in Eemsdelta en is bij de begroting 2027 rekening gehouden met eventuele aanvullende ondersteuningsbehoeften?	Wel wordt vanuit Team Duurzaamheid onderzocht hoe verenigingen via ondersteuning en advies kunnen worden geholpen bij verduurzamingsvraagstukken.
70	EDE	Er wordt aangegeven dat het NPG-programma 'Mijn Thuis Mijn Verhaal' vanaf 2027 structureel deel uitmaakt van het programma Sterke Dorpen en Wijken. Is de financiële dekking voor de voortzetting van dit voormalige NPG-project vanaf 2027 structureel opgenomen binnen de reguliere exploitatiebegroting van Sterke Dorpen en Wijken, of is hier nog sprake van een tijdelijke/incidentele dekking uit de resterende NPG-middelen?	Ja, de financiële dekking voor de voortzetting van MTMV is opgenomen in de begroting SDW. Ook dit zijn tijdelijke middelen voor een periode van 5 jaar. Het gaat om het budget sociaal emotionele ondersteuning ten gevolge van de gaswinning.
70	EDE	Er wordt onderzocht of de functie van Cultuurcoach Cadanz kan worden voortgezet vanuit de middelen AZWA (Arbeidsmarkt Zorg en Welzijn). Voor welk bedrag drukt deze functie momenteel op de cultuurbegroting van 2027?	Voor 2027 is een bedrag van € 17.600 in de cultuurbegroting opgenomen als cofinanciering.
72	LBE	Libau vervult een belangrijke rol binnen de uitvoering van het archeologiebeleid. Wat zijn de jaarlijkse kosten van deze inzet van Libau, welke prestaties worden hiervoor verwacht en hoe toetst de gemeente of de geleverde kwaliteit en adviezen voldoen aan de gestelde eisen?	Wij hebben een raamovereenkomst met Libau voor archeologisch advies (waaronder beoordelingen van onderzoeksrapporten) en overige ruimtelijke adviezen. Dit betreft een bedrag van €50.000 op jaarbasis. Verder hebben wij de beschikking over een regioarcheoloog, waarvan de kosten volledig gedekt zijn door de provincie. Onze beleidsadviseur archeologie toetst de geleverde kwaliteit.
74	EDE	Speelruimteplan en speelvoorzieningen: Is er bij het investeringsbudget (pagina 161) rekening gehouden met de meerkosten voor toegankelijkheid zoals bijvoorbeeld een rolstoel vriendelijke ondergrond en aangepaste speeltoestellen?	Ja, hier is rekening mee gehouden. Bij de vervanging van speelplekken worden de uitgangspunten uit het Speelruimteplan gehanteerd, waaronder uitgangspunten ten aanzien van toegankelijkheid.
74	PRO	De begroting noemt de vervanging van negen speelplekken in 2027. Zijn er ook speelplekken die in 2027 niet worden vervangen, terwijl daar vanuit veiligheidsoogpunt of op basis van wensen van inwoners wel aanleiding toe is? Zo ja, om welke speelplekken gaat het en hoe wordt daarmee omgegaan?	Het vervangingsplan omvat 33 speelplekken, waarvan er 9 in 2027 worden aangepakt. De keuze voor deze speelplekken is gebaseerd op een prioritering, waarbij onder meer rekening is gehouden met de wensen van inwoners. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar het Speelruimteplan. Conform de geldende wettelijke voorschriften zijn alle speelplekken in de gemeente veilig. De geplande vervangingen zijn dan ook niet ingegeven door veiligheidsrisico's.

75	LBE	Is de huidige baggercyclus van twintig jaar primair gebaseerd op de inhoudelijke onderhoudsbehoefte of op de beschikbare financiële en uitvoeringscapaciteit, en welke technische, organisatorische en financiële criteria worden gebruikt om te beoordelen of een cyclus van tien jaar haalbaar is?	De huidige baggercyclus van twintig jaar is gemaakt vanuit een financieel oogpunt. Om een goede onderhoudstoestand te waarborgen is een baggercyclus van tien jaar vanuit beheeroogpunt wenselijk. De komende periode wordt onderzocht of dit haalbaar is, waarbij technische aspecten, uitvoeringscapaciteit en financiële consequenties worden betrokken.
78	LBE	Het huidige groencontract loopt tot en met 31-12-2027 met tweemaal een optie tot verlenging van 1 jaar (beeldbestek). Tevens is daar een maximaal bedrag aangegeven van 1.6 miljoen voor perceel 1, 900.000 euro voor perceel 2 en 961.000 euro voor perceel 3. Perceel 4 wordt uitgevoerd door de gemeente zelf. Op pagina 78 staat beschreven dat de contractuele looptijd niet aansluit bij de geraamde lasten. Tevens is aangegeven dat de gemeente zich het recht voorbehoudt om aanpassingen aan de opdracht uit te voeren zodat de uitvoering binnen het gestelde budget wordt uitgevoerd. Vraag 1. Betreft de aanpassing van de lasten van het groencontract uitsluitend een verschuiving van reeds geraamde contractkosten tussen de jaarschijven, of is ook sprake van een wijziging van de totale contractwaarde? En als het ook gaat om een aanpassing van de contractwaarde, wat is hiervan de reden? 2. Hoe wordt er omgegaan qua maximale bedragen voor de jaarschijven 2028 en 2029? 3. 3 percelen worden niet door de gemeente zelf uitgevoerd en 1 perceel wel. Kan u inzichtelijk maken of en welke financiële en kwalitatieve verschillen (mede gericht op de meegegeven beleidsdoelstellingen in paragraaf 1.3.7 van de	Vraag 1: Het betreft een verschuiving van de reeds geraamde contractkosten tussen de jaarschijven. Geen wijziging van de totale contractwaarde. Vraag 2: Het college heeft in februari 2025 ingestemd met de dekking van de meerkosten voor het groencontract tot en met 2027. Voor de jaarschijven 2028 en 2029 wordt teruggevallen op het oorspronkelijke budget. Binnen de huidige begroting zijn voor deze jaren dus onvoldoende middelen beschikbaar om het contract in de huidige omvang en met de huidige kwaliteitsambitie voort te zetten. Daarom zal met uw raad het gesprek worden gevoerd over de te maken keuzes: het beschikbaar stellen van aanvullende middelen of het aanpassen van omvang en/of kwaliteit van het groenonderhoud aan de beschikbare budgetten. Vraag 3: Er zijn geen kwalitatieve verschillen tussen de percelen. De kwalitatieve uitgangspunten zijn voor alle uitvoerde partijen gelijk. Wel is op basis van het Programma Groen Eemsdelta 2030 onderscheid gemaakt in kwalitatieve verschillen in structuurgebieden binnen de percelen, zoals woongebieden, bedrijventerreinen en begraafplaatsen. De financiële verschillen tussen de percelen komen voort uit het verschil in omvang van het areaal binnen de percelen en aard van de werkzaamheden binnen de percelen.

		desbetreffende uitvraag) er zitten binnen deze aanpak?	
79	EDE	Vanuit welke begrotingspost het incidentele bedrag van € 120.000 voor schoolondersteuning / taalhuiscoördinatie gedekt en worden na 2027 nog financiële verplichtingen verwacht?	Het incidentele bedrag van € 120.000 is gedekt uit de het budget Onderwijs. Over kosten na 2028 is nog geen duidelijkheid.

Programma 6: Sociaal Domein (pag. 80-100)

Pagina	Fractie	Vraag	Antwoord
85	PRO	Op 1 augustus 2027 zal een nieuw vervoerscontract publiek vervoer ingaan voor alle geïndiceerd vervoer obv 1 contract. Komt er een evaluatie en zo ja wanneer?	Er heeft een evaluatie plaatsgevonden in 2023-2024, voorafgaand aan de start van de aanbesteding.
87-88	LBE	Graag de financiële ontwikkeling van de jeugdzorg voor de periode 2027-2030 uitsplitsen naar volumeontwikkeling, prijsindexatie, effecten van beleidsmaatregelen en effecten van het Stevig Lokaal Team.	Voor de begroting 2027 en verder zijn we uitgegaan van de ontwikkelingen die we zien in 2026. We gaan niet uit van een verdere volumegroei. De prijzen zijn geïndexeerd en er is vanuit gegaan dat de in het Raadsvoorstel van december 2025 opgenomen effecten van het Stevig Lokaal Team worden gerealiseerd. We maken de prognose op basis van de op dat moment beschikbare informatie, zodat we realistisch kunnen begroten en eventueel onderbouwd kunnen bij- of aframen. Hierbij is uitsplitsing mogelijk op productcategorieniveau en prijsindexatie. Effecten van de beheersmaatregelen, waaronder het Stevig Lokaal Team, zijn niet vooraf uit te splitsen.
88	LBE	Welke KPI’s en streefwaarden worden gebruikt om vast te stellen of de intensievere benadering vanuit de behoefte van de jeugdige en het gezin leidt tot veranderingen in zorgkwaliteit, zorggebruik en kostenbeheersing, en op welke wijze gaat dit gemeten worden?	De eerste periode meten we het financiële effect door te registreren wat het verschil is tussen wat we hebben ingezet met toepassing van de nieuwe werkwijze (SLT) en wat we hadden ingezet in de "oude" werkwijze. Deze methodiek is beperkt houdbaar omdat de nieuwe werkwijze steeds meer "gewoon" zal worden. Voor de monitoring daarna wordt gewerkt aan het vaststellen van welke indicatoren een beeld geven van het effect van het SLT en andere beheersmaatregelen.
88	CU	Impact aardbevingen en toename jeugdhulp in de gemeente Eemsdelta (“Opvallend is dat sinds 2025 het gebruik van jeugdhulp in de gemeente Eemsdelta fors is toegenomen”).	We zien in de afgelopen jaren een forse toename in de inzet en kosten van jeugdhulp. Uw Raad is hierover op meerdere momenten geïnformeerd wat hier de oorzaken van zijn. Aangenomen wordt dat de impact van gaswinning op jongeren en gezinnen ook invloed heeft op de inzet van jeugdhulp. Dit laatste zal uit het onderzoek van de RUG moeten blijken.

		Vraag: zet dit in 2026 door?	
88 en 97	LBE	In de begroting wordt melding gemaakt van een forse toename van het jeugdhulpgebruik sinds 2025 en een aanvullende lastenraming van € 5,69 miljoen onder de post 'Jeugdzorg, prijsindex'. Welke aannames over aantallen cliënten, zorggebruik en tarieven liggen ten grondslag aan de jeugdzorgraming voor 2027 en met welke mogelijke afwijkingsmarge wordt rekening gehouden?	We maken de prognose op basis van de op dat moment beschikbare informatie, zodat we realistisch kunnen begroten en eventueel onderbouwd kunnen bij- of aframen. Dit betekent dat we op basis van de beschikbare informatie qua volume/kosten op productcategorieniveau, eventueel aangevuld met casusspecifieke informatie, het te begroten bedrag vaststellen. Door geen veilige marges op te nemen om eventuele tegenvallers op te vangen zijn we beter in staat om snel inzichtelijk te hebben waar er afwijkingen ontstaan ten opzichte van de begroting. Dit maakt dat we snel weten wat er gebeurt, waarom dit gebeurt en of er ook maatregelen mogelijk zijn om bij te sturen. Kortom, met toepassing van deze uitgangspunten zijn we in control.
91	PRO	Is er zicht op het aantal inwoners voor wie werk langdurig buiten zicht is? En zo ja, om hoeveel inwoners gaat het?	Op 21 oktober 2026 zijn 1.635 unieke inwoners in beeld bij Werk & Participatie. • Van de 1.256 inwoners met een uitkering zitten 1.106 langer dan 1 jaar in de bijstand. In de huidige arbeidsmarkt duidt dit op een grote afstand tot werk. • Van de 379 inwoners zonder uitkering, grotendeels inwoners in het doelgroepregister (baanafspraakbanen), werken 203 met loonkostensubsidie (LKS). De overige 166 inwoners uit deze groep hebben veelal een grotere ondersteunings- en/of zorgbehoefte en daarmee een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Daarmee zijn 1.272 inwoners (1.106 + 166) aan te merken als inwoners voor wie regulier werk langdurig buiten zicht is.
92	CU	Is er al iets bekend over de goed- of afkeuring van de JTF aanvraag?	Het Dagelijk bestuur van SNN heeft het positief advies van de deskundigencommissie overgenomen en de subsidie toegekend.
92	PRO	Hoeveel statushouders zijn er van 2025 tot heden wel gehuisvest?	In de periode 2025 tot en met oktober 2026 zijn 6 statushouders gehuisvest in onze gemeente.
92	CU	Hoeveel statushouders zijn er ondanks de vrijstelling, maar vanwege de inspanningsverplichting, gehuisvest in onze gemeente?	Sinds oktober 2021 zijn 54 statushouders gehuisvest in onze gemeente.
90 / 97	CU	“Inzetten op vroegsignalering en preventieve ondersteuning”. Vraag: waarom wordt er voor de vroegsignalering alleen in 2027 € 260.000,00 extra begroot (zie Raadsvoorstel maar ook pagina 97)? Wat is het beschikbare budget voor	In de begroting 2027 en 2028 is € 314.000 structureel beschikbaar. Daarbij is voor 2027 € 260.000 beschikbaar gesteld via de kadernota, niet structureel. Daardoor bedraagt de begroting 2027 € 642.000 en begroting 2028 € 314.000 voor vroegsignalering en preventieve ondersteuning.

		Vroegsignalering vanaf 1-1-2027 en vanaf 1-1-2028?	
94	CU	“Per 2027 een subsidieregeling Diversiteit en Inclusie invoeren.” Vraag: wanneer kan de Raad dit voorstel verwachten?	Tweede kwartaal 2027 verwachten wij de verordening aan de raad voor te leggen.
95	PRO	Beschermd wonen: er zijn signalen dat er gemeentemiddelen moeten worden bijgevoegd. Is er zicht op wat dit gaat betekenen voor de begroting?	Het klopt dat er signalen zijn uit centrumgemeente Groningen dat er tekorten aankomen. Tot voorkort was het onduidelijk wat dit precies (per gemeente) zou gaan betekenen. Onlangs is duidelijk geworden dat dit betekent dat er voor 2027 een bijdrage van Eemsdelta wordt gevraagd van €180.000. Dit bericht was echter niet op tijd om mee te kunnen nemen in de begroting en wordt daarom meegenomen in eerste Tussenrapportage.
95	PRO	Kwetsbare inwoners: welke ruimte blijft er binnen de begroting om te investeren in preventie, vroegsignalering en ondersteuning van kwetsbare inwoners? Hoe voorkomt het college dat bezuinigingen op preventie later leiden tot hogere kosten voor zorg en ondersteuning?	Voor 2027 is € 736.000 begroot voor vroegsignalering en het bereiken en ondersteunen van kwetsbare inwoners met geldzorgen via Geldwijzer Eemsdelta. Voor € 170.000 wordt hiervoor eenmalig een beroep gedaan op SEO-middelen. Daarnaast wordt vanuit het armoede- en inkomensbeleid, onder meer via voorzieningen zoals de Kansshop, ingezet op het voorkomen en verminderen van geldzorgen en het versterken van de bestaanszekerheid van inwoners. De hiervoor beschikbare budgetten zijn opgenomen in de gemeentelijke begroting. De vraag hoe het college voorkomt dat bezuinigingen op preventie later leiden tot hogere kosten voor zorg en ondersteuning, is politiek van aard en geen technische vraag.
97	CDA	In de begroting staat dat een verwachte besparing door het Stevig Lokaal Team eerder dubbel was verwerkt. Dit is inmiddels gecorrigeerd. Vraag: welk netto financieel effect van het Stevig Lokaal Team is na deze correctie voor ieder van de jaren 2027 tot en met 2030 opgenomen in de begroting, en op welke aannames zijn deze bedragen gebaseerd?	Verwezen wordt naar het raadsbesluit van Stevig Lokaal Team (raad december 2025). Hierin staat het netto-effect van Stevig Lokaal Team benoemd (in bijlage 1). Dit is verwerkt in de Begroting 2027.
97	EDE	Kan het bedrag van € 2,- miljoen vanaf 2028 worden uitgesplitst en kan worden aangegeven hoe dit bedrag aansluit in de algemene uitkering van het jeugdzorgbudget?	Het bedrag van € 2 miljoen vanaf 2028 voor de Hervormingsagenda is vooralsnog een lumpsum bedrag, waarvan nog geen specificatie kan worden gegeven.
99	EDE	Welke extra capaciteit en extra werkzaamheden zijn begroot voor de WMO-inspectie door de GGD en wat is de	De toezichthouder legt preventieve bezoeken af aan gecontracteerde partijen Wmo maar legt ook signaalgestuurde bezoeken af. De toezichthouder levert aan de hand van deze bezoeken inspectierapportages op waarin constateringen worden gedaan over de

		onderbouwing van de incidentele raming van € 100.000 (kostenposten)? En wat houdt de ‘inspectie door de GGD’ in?	kwaliteitseisen die aan aanbieders worden gesteld. Ook worden er bijvoorbeeld hersteltermijnen opgelegd waarin aanbieders aan tekortkomingen kunnen werken. Daarna bezoekt de toezichthouder de aanbieder opnieuw om een oordeel te geven over de stand van zaken. Per jaar kan het aantal bezoeken fluctueren, dat heeft te maken met nieuwe aanbieders bezoeken in contracten of signalen die binnenkomen.

Programma 7: Volksgezondheid en milieu (pag. 100-114)

Pagina	Fractie	Vraag	Antwoord
-	CU	Hoe staat het met de aanpak van begraafplaats Rusthoven in Appingedam?	Indien hiermee de aanpak van de paden uit het Uitvoeringsplan Begraafplaatsen wordt bedoeld, geldt dat de paden op begraafplaats Rusthof in 2028 worden aangepakt.
105	LBE	Op welke wijze draagt de inzet van het Mobiel Energiehuis concreet bij aan het behalen van de gestelde doelstellingen? Kan het college aangeven welke resultaten met het Mobiel Energiehuis worden beoogd, hoe deze resultaten worden gemeten en gemonitord, en aan de hand van welke indicatoren wordt vastgesteld of de inzet daadwerkelijk leidt tot energiebesparing en/of het verminderen van aardgasverbruik bij inwoners? Zijn of er voor 2027 concrete streefwaarden vastgesteld, bijvoorbeeld voor het aantal bereikte huishoudens en het aantal huishoudens dat vervolgens energiebesparende maatregelen neemt?	Het mobiel energiehuis draagt bij aan de gemeentelijke doelstelling door inwoners laagdrempelig te informeren, inspireren en activeren bij energiebesparing en verduurzaming. De resultaten worden gemonitord op basis van de bekendheid onder inwoners, het aantal bezoekers, het type vragen en het aantal doorverwijzingen naar vervolgtrajecten, zoals een bezoek van een energiecoach aan huis, Nij Begun of andere vervolgtrajecten. Als doelstelling geldt dat op 1 september 2027 tenminste 60% van de inwoners van 18 jaar en ouder bekend is met het Mobiel Energiehuis. Daarnaast wordt gestreefd naar minimaal 500 bezoekers in het eerste jaar. Het traject loopt nu ruim een maand en heeft al meer dan 8o bezoekers ontvangen. Dit is al meer dan het energiehuis in Middelstum in een jaar. Het direct meten van de gerealiseerde energiebesparing of verminderd aardgasverbruik als gevolg van het Mobiel Energiehuis is lastig. De toegevoegde waarde ligt vooral in het activeren en ondersteunen van inwoners bij het zetten van verduurzamingsstappen. Daarom wordt primair gestuurd op bereik, bekendheid en voorverwijzingen naar concrete maatregelen en ondersteuningsregelingen.
105	PRO	De begroting stelt als doel om in 2030 30% minder aardgas te verbruiken dan in 2019 en 5.000 woningen van het aardgas af te hebben. Wat is de actuele voortgang op beide doelstellingen?	Aan de hand van de Monitor (op weg naar) Warm Wonen Eemsdelta wordt jaarlijks de stand van zaken weergegeven. Hiervoor is een monitoringsinstrument ontwikkeld om de voortgang in beeld te brengen. De meting 2026 (t/m 2025) ligt in concept klaar.
105	PRO	Wanneer worden het integrale isolatieprogramma en de bijbehorende uitvoeringsagenda naar verwachting	Het isolatieprogramma en bijbehorende uitvoeringsagenda wordt naar verwachting november 2026 vastgesteld. Daarmee komt 12.6 miljoen beschikbaar voor 4 jaar. De exacte verdeling tussen de jaren is nog niet bekend.

		vastgesteld en welk budget is hiervoor in 2027 beschikbaar?	
105	LBE	De begroting noemt een haalbaarheidsonderzoek naar uitbreiding van het warmtenet in Loppersum. De begroting bevat daarbij geen concrete resultaten van het bestaande warmtenet. Juist die resultaten zijn van belang om te kunnen beoordelen of uitbreiding verstandig is. Welke aantoonbare resultaten heeft het bestaande warmtenet in Loppersum opgeleverd, uitgesplitst naar het aantal aangesloten en daadwerkelijk deelnemende woningen, de geleverde warmte, de exploitatiekosten en het financiële resultaat? Op welke meetbare technische, financiële en maatschappelijke criteria wordt het haalbaarheidsonderzoek naar uitbreiding gebaseerd?	Er worden 36 woningen en 5 utiliteitsgebouwen aangesloten op het warmtenet. De aansluitwerkzaamheden zijn in de afrondende fase, de exploitatie vanuit het warmtebedrijf is gestart in september. Omdat het warmtenet nog maar kort volledig in bedrijf is, zijn er nog geen representatieve gegevens beschikbaar over de geleverde warmte, kosten en financiële resultaten. Technisch is uitbreiding mogelijk doordat er nog capaciteit beschikbaar is in de centrale. Een besluit hierover wordt genomen op basis van de technische mogelijkheden, de financiële haalbaarheid, betaalbaarheid voor huidige en nieuwe gebruikers en het effect op de businesscase van het warmtenet als geheel.
105	PRO	Wanneer worden de onderzoeken naar het gebruik van restwarmte uit Oosterhorn en Eemshaven en de uitbreiding van het warmtenet in Loppersum afgerond, en wanneer wordt de gemeenteraad over de resultaten geïnformeerd?	Het onderzoek naar de inzet van restwarmte uit Oosterhorn en de Eemshaven wordt in het eerste kwartaal in 2027 afgerond. Dan is er ook duidelijkheid over de mogelijkheden voor uitbreiding van het warmtenet in Loppersum. De gemeenteraad wordt in het tweede kwartaal van 2027 geïnformeerd over de uitkomsten van het onderzoek en de vervolgstappen. Op 18 november is er een informatiesessie voor de raad over het isolatieprogramma Warm wonen in Eemsdelta.
106	LBE	Er wordt aangegeven dat er al de nodige actie wordt ondernomen omtrent duurzaamheid. Daarbij liggen er kansen in het eigen energieverbruik, aanbesteden en een duurzame inrichting van de leefomgeving. Vraag: hoe staat de gemeente er nu voor?	Het monitoren van de voortgang is nog in ontwikkeling. Het komende jaar werken we aan een aanpak om onze voortgang beter inzichtelijk en meetbaar te maken
106	LBE	Heeft de gemeente zich ook gecommitteerd aan het MVOI manifest? Zo nee waarom niet?	De gemeente heeft zich nog niet gecommitteerd aan het MVOI-manifest. Momenteel wordt gewerkt aan het inzichtelijk maken van de duurzaamheidprestaties van de organisatie en het verder versterken van het interne beleid en de bijbehorende processen. Daarnaast is de beschikbare capaciteit momenteel onvoldoende om de verplichtingen die voortvloeien uit de manifest, zorgvuldig invulling te geven.

106	LBE	- Welke duurzaamheidsonderwerpen worden gehanteerd binnen de gemeente (bijvoorbeeld, CO2, biodiversiteit, circulariteit, social return)? - Wat is de huidige streefwaarde in de tijd m.b.t. de duurzaamheidsonderwerpen die gehanteerd worden? - Hoe staat de gemeente er nu voor op de streefwaarde?	Momenteel wordt gewerkt aan het inzichtelijk maken van de duurzaamheidprestaties van de organisatie. Er zijn nog geen concrete doelen en streefwaarden op CO2, biodiversiteit, circulariteit, social return geformuleerd.
106	PRO	Wanneer verwacht het college de lokale klimaatadaptatiestrategie en bijbehorende uitvoeringsagenda gereed te hebben, en welke concrete maatregelen worden in 2027 uitgevoerd?	Er wordt op dit moment gewerkt aan een plan van aanpak om een lokale klimaatadaptatiestrategie (LAS) met bijbehorende uitvoeringsagenda op te stellen. In het plan van aanpak zal een planning worden opgenomen. Op dit moment is de verwachting dat er komend jaar zal worden gestart met het opstellen van een LAS en dat deze ook in 2027 zal worden vastgesteld. Los van de lokale klimaatadaptatiestrategie blijven huidige maatregelen ook in 2027 bestaan: de subsidieregeling Klimaatadaptieve Maatregelen is beschikbaar, geveltuinactie, Steenbreek (vergroening) in de openbare ruimte. Overige maatregelen worden duidelijk bij het opstellen van de LAS en uitvoeringsagenda.
PRO	108	Is het college bekend met het Schone Lucht Akkoord? Welke argumenten heeft het college om de gemeente Eemsdelta hier wel of niet bij aan te laten sluiten?	Het college is bekend met het Schone Lucht Akkoord. De komende tijd wordt bekeken wat de voor- en nadelen zijn van het aansluiten bij het Schone Lucht Akkoord voor de gemeente Eemsdelta. Hierover loopt afstemming met de provincie Groningen, die hierbij is aangesloten en waar kennis op dit onderwerp aanwezig is.

Programma 8: Volkshuisvestiging, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing (pag. 114-127)

Pagina	Fractie	Vraag	Antwoord
118	CU	Vraag: hoeveel kwetsbare percelen zijn er in totaal in onze gemeente?	Er zijn in totaal 47 percelen aangemerkt als kwetsbaar perceel. Aan 23 daarvan wordt nu actief gewerkt.
120	PRO	De begroting noemt het transformeren van bestaande panden en het realiseren van woningen boven winkels. Welke concrete panden of locaties zijn hiervoor in beeld, hoeveel woningen kunnen daarmee worden toegevoegd en welke projecten worden naar verwachting in 2027 voorbereid of gerealiseerd?	In 2027 wordt er vervolg gegeven aan het beoordelen en toetsen van vragen uit de markt (eigenaren) over het transformeren van bestaande panden naar woningen en/of het realiseren van woningen boven winkels. In de afgelopen jaren zijn er gemiddeld zeven woningen op jaarbasis toegevoegd op basis van deze vraag uit de markt. In 2027 wordt er qua voorbereiding en uitvoering ook een vervolg gegeven aan diverse woningbouwprojecten, te weten: onder andere Middelstum, Termunterzijl, Appingedam, Wagenborgen, Spijk, Delfzijl.
120/ 121	PRO	Welke locaties binnen Eemsdelta zijn onderzocht of aangewezen voor Tiny	Bij planontwikkeling wordt samen met de woningbouwcorporaties verkend of kleinschalige woonvormen voor jongeren/ kleine huishoudens ook tot de

		Houses, tijdelijke woningen of andere kleinschalige woonvormen? Als er geen locaties zijn, welke mogelijkheden ziet het college om hiervoor locaties in beeld te brengen?	mogelijkheden kan behoren in combinatie met andere woonvormen, zoals Betingestaete. In Wagenborgen en Appingedam staan Tiny Houses. Hiernaast is het college gestart met het verkennen van diverse locaties voor eventuele toekomstige woningbouwontwikkeling.
120/ 121	PRO	Welke mogelijkheden ziet de gemeente om ligplaatsen te realiseren voor varende, authentieke woonschepen waar permanente bewoning en inschrijving op het adres mogelijk zijn? Is er momenteel een wachtlijst voor dergelijke ligplaatsen en, zo ja, hoeveel mensen staan daarop?	Binnen het tijdelijk omgevingsplan van de gemeente, zijn op verschillende locaties aanduidingen opgenomen voor ligplaatsen. Wanneer er initiatieven binnenkomen rondom het toevoegen /uitbreiding van ligplaatsen, dan zal integraal opgepakt worden binnen de gemeente en afgewogen worden of er medewerking aan kan worden verleend. Bij vastgoed is er momenteel geen wachtlijst.
120/ 121	LBE	In de begroting wordt aandacht besteed aan de bescherming van arbeidsmigranten. In de raadsinformatiebrief van 8 oktober 2026 kondigt het college daarnaast een integraal plan van aanpak aan voor huisvesting, kamerverhuur, BRP-registratie, belastingen en leefbaarheid. Welke planning wordt voor dit plan gehanteerd en welke concrete uitvoeringsstappen zijn hiervoor in 2027 voorzien?	De planning kent een gefaseerde uitvoering. In Q1 en Q2 2027 worden de juridische en organisatorische randvoorwaarden verder uitgewerkt, waarna kan worden vastgesteld of een brede aanpak haalbaar en wenselijk is
120/ 121	LBE	Zijn in de begroting 2027 financiële middelen en personele capaciteit opgenomen voor de integrale aanpak van arbeidsmigranten, zoals aangekondigd in de raadsinformatiebrief van 8 oktober 2026? Zo ja, welke middelen en capaciteit betreft dit en waar zijn deze begroot? Zo nee, hoe wordt de uitvoering gefinancierd?	Nee, er zijn momenteel geen aanvullende middelen aangevraagd. Dit is afhankelijk van de mate waarin uitvoering wordt gegeven aan de voorgenomen activiteiten.
120/ 121	LBE	Op 8 oktober 2026 heeft de raad een informatiebrief ontvangen naar aanleiding van eerder gestelde vragen over arbeidsmigranten en toeristenbelasting. In deze brief geeft het college aan dat momenteel wordt gewerkt aan een integrale aanpak en de ontwikkeling van een dashboard om meer inzicht te verkrijgen in feitelijke bewoning, BRP-	Nee de ervaringen van andere gemeenten zijn nog niet onderzocht maar zullen zeker worden betrokken. De eerste contacten zijn gelegd.

		registraties, huisvesting, leefbaarheid en belastingheffing. Tevens wordt aangegeven dat een RNI-registratie op zichzelf geen aanleiding mag vormen voor een BRP-adresonderzoek. C.49. Raadsbrief Toezegging raad vragen arbeidsmigranten en toeristenbelasting. Vraag: Is er onderzocht hoe gemeenten zoals Westland en Bladel omgaan met de registratie van arbeidsmigranten en de toepassing van toeristenbelasting? Zo ja, welke lessen en best practices neemt het college daaruit mee voor de aanpak binnen Eemsdelta?	
120/ 121	LBE	In de raadsinformatiebrief van 8 oktober 2026 is een integrale aanpak aangekondigd om meer inzicht te krijgen in feitelijke bewoning, BRP-registraties en belastingheffing. Hoe wordt de voortgang en het resultaat van deze aanpak in 2027 gemeten en wanneer wordt hierover voor het eerst aan de raad gerapporteerd?	De beoogde resultaten na twee jaar zijn: beter inzicht in bewoning en verblijf, hogere BRP-kwaliteit, beter zicht op kamerverhuur, mogelijk hogere belastingheffing, veiliger huisvesting, verbeterde leefbaarheid en beter zicht op verhuurders.
121	PRO	Hoe faciliteert de gemeente initiatieven van inwoners en particuliere eigenaren om extra woningen te realiseren, bijvoorbeeld door woningsplitsing, transformatie van panden of alternatieve woonvormen?	Initiatiefnemers kunnen onder andere via de gemeentelijke website vragen stellen of een verzoek indienen over hun (bouw)plan. De vraag of het verzoek wordt integraal beoordeeld, getoetst en voorzien van een reactie.

Programma 9: Algemene dekkingsmiddelen (pag. 127-134)

Pagina	Fractie	Vraag	Antwoord
129	EDE	Welk bedrag is in de meerjarenraming verwerkt als gevolg van de aangekondigde afbouw uit het gemeentefonds, in welke jaren geldt dit en is er daarnaast een afzonderlijk financieel scenario opgenomen voor het geval het landelijke voorstel niet	De tekst op pagina 129 heeft betrekking op de korting op de huishoudelijke ondersteuning. Wij worden structureel gekort door het Rijk met een bedrag van € 3 miljoen euro vanaf 2029. Het begrote budget voor huishoudelijke hulp is € 5 miljoen. Per saldo zal er dan € 2 miljoen resteren voor huishoudelijke hulp. Wij hebben geen ander financieel scenario dan dit opgenomen.

		doorgaat of op een andere manier wordt vormgegeven?	
129	PRO	Schrappen huishoudelijke ondersteuning en realiseren van een vangnet. Is er een plan in de maak voor de inwoners en waar is het vangnet zichtbaar?	Het Rijk heeft op het moment van beantwoording nog geen definitief besluit genomen over dit bezuinigingsvoorstel. Er is voor de zomer een motie aangenomen waarin aan het kabinet wordt opgedragen om met gemeenten, cliëntenorganisaties en zorgaanbieders in gesprek te gaan over alternatieven voor dit bezuinigingsvoorstel. Wij volgen dit nauwlettend.

Programma 10: Overhead (pag. 134-139)

Pagina	Fractie	Vraag	Antwoord
134	EDE	Waarom zijn de baten overhead in 2028 geraamd op € 2.824 miljoen tegenover € 424.000 in 2027, 2029 en 2030? Kunnen de incidentele en structurele aard en de begrotingspost worden gespecificeerd?	Zie hiervoor de Begroting 2026 pagina 126. Voor 2028 staat de verkoop geraamd van de huidige gemeentehuizen voor een totaalbedrag van € 2,4 miljoen. Het bedrag van rond de 4 ton heeft betrekking op jaarlijks te ontvangen gelden voor langdurig zieke collega's en vergoeding van uitgeleend personeel.
136	EDE	De lasten overhead stijgen in 2028 tot € 29.907 miljoen. Kan dit worden uitgesplitst naar projecten, personeelskosten, huisvesting en incidentele lasten?	Het bedrag van overheadkosten 2028 bestaat op hoofdlijnen uit: Loonkosten overhead (€ 10,6 miljoen) Organisatiekosten algemeen (€ 1,2 miljoen) ICT/automatisering (€ 4,4 miljoen) Gemeentehuizen (€ 8,5 miljoen, waarvan een groot deel van € 6,8 miljoen betrekking heeft op het incidenteel afboeken van de boekwaarden van oude gemeentehuizen na verkoop) en Overige dienstverlening (€ 3,2 miljoen). De incidentele kosten van dit programma worden nader toegelicht in het overzicht incidentele lasten en baten (pagina 215).

Paragrafen A t/m J (pag. 139-199)

Pagina	Paragraaf	Fractie	Vraag	Antwoord
143	A	VVD	Van de OZB wordt een totaalbedrag genoemd voor de verwachte opbrengsten 2027. Wat is de onderverdeling hierin qua woning en niet-woning, maar ook het eigenaarsgedeelte en bewonersgedeelte? Ook t.o.v. vorig jaar.	

	2026	2027
Woningen	€ 8.355.800,00	€ 8.839.800,00
Niet woningen eigenaren	€ 8.299.000,00	€ 9.027.300,00
niet woningen gebruikers	€ 6.083.000,00	€ 6.615.600,00
	€ 22.737.800,00	€ 24.484.727,00

143	A	VVD	Is voor het totaalbedrag van de verwachte OZB-opbrengsten uitgegaan van bestaande bouw, of wordt hierin ook rekening gehouden met nieuwbouw? Wat is de verdeling hierin naar woning en niet-woning?	In de geraamde OZB-opbrengsten is zowel bestaande bouw als nieuwbouw begrepen. Voor nieuwbouw wordt bij de waardering uitgegaan van de toestandsdatum en de waarde van het object op dat moment. Deze objecten worden vervolgens meegenomen in de aanslagoplegging en dragen daarmee bij aan de totale OZB-opbrengst.
143-146	A	LBE	De geraamde opbrengst toeristenbelasting stijgt van € 238.000 in 2026 naar € 244.000 in 2027, nagenoeg gelijk aan de indexatie van 2,5%. Is in deze raming rekening gehouden met mogelijke extra opbrengsten door verbeterde registratie en belastingheffing bij verblijf van arbeidsmigranten, zoals beoogd met de integrale aanpak uit de raadsinformatiebrief van 8 oktober 2026? Zo ja, welk bedrag is hiervoor opgenomen?	Nee in de begroting 2027 is geen rekening gehouden met een eventuele meeropbrengst.
144	A	LBE	Op pagina 144 staat beschreven dat bewoners van hoogbouw en van het centrumgebied Appingedam en Delfzijl gebruik kunnen maken van ondergrondse afvalcontainers. Klopt het dat dit nog niet volledig is doorgevoerd in Appingedam en dat daar nog op diverse plekken groen, grijs en papiercontainers staan?	Het klopt dat dit nog niet volledig is doorgevoerd. Hier wordt momenteel nog aan gewerkt. Wel bestaat de mogelijkheid dat uiteindelijk niet alle huishoudens gebruik kunnen maken van een ondergrondse container, met name vanwege de afstand tussen de woning en een geschikte locatie voor plaatsing. Voor deze situaties wordt gezocht naar een passend alternatief. Indien een alternatief niet haalbaar blijkt, blijft de huidige inzameling van gft-, restafval- en papierafval ongewijzigd.
146	A	CU	Kostendekkendheid lokale heffingen, Leges Boek 1. Vraag: de kostendekkendheid van de Burgerlijke Stand en Basisregistratie persoonsgegevens blijft significant achter bij de kostendekkendheid van andere leges in Boek 1. Is het mogelijk om deze 2 leges meer kostendekkend te maken? Wat zijn de voor- en nadelen van het kostendekkend maken van deze 2 leges?	De kostendekkendheid van de leges voor de Burgerlijke Stand en Basisregistratie Personen (BRP) kan in beginsel worden verhoogd door de tarieven aan te passen. Daarbij geldt dat het vaststellen van legestarieven een bestuurlijke keuze is van college en raad. De leges mogen daarbij gezamenlijk niet meer dan 100% kostendekkend zijn. In de begroting 2027 bedraagt de kostendekkendheid van de Burgerlijke Stand 48,1% en van de Basisregistratie Personen 50,3%. Dit betekent dat beide

				onderdelen op dit moment niet volledig kostendekkend zijn en dat er in theorie ruimte bestaat om de kostendekkendheid te verhogen. Voor de schriftelijke verstrekking van BRP-gegevens is die ruimte echter beperkt, omdat hiervoor een door het Rijk vastgesteld maximumtarief geldt. Dit maximumtarief wordt momenteel al gehanteerd. Voor de Burgerlijke Stand (huwelijken) geldt geen wettelijk maximumtarief. College en raad hebben daarom beleidsruimte om de tarieven te verhogen en daarmee de kostendekkendheid te verbeteren. <u>Voordelen van een hogere kostendekkendheid</u> * Een groter deel van de kosten wordt gedragen door de gebruikers van de dienstverlening. *Minder beroep op de algemene middelen. *Een betere aansluiting tussen kosten en opbrengsten. <u>Nadelen van een hogere kostendekkendheid</u> *Hogere tarieven leiden tot hogere lasten voor inwoners. *Met name hogere tarieven voor huwelijken kunnen als een financiële drempel worden ervaren. *Er moet een afweging worden gemaakt tussen kostendekkendheid enerzijds en de betaalbaarheid en toegankelijkheid van de dienstverlening anderzijds
146	A	LBE	Nu de toeristenbelasting jaarlijks wordt geïndexeerd met het BBP-percentage van 2,5%, is onderzocht of het huidige tarief nog marktconform is ten opzichte van vergelijkbare gemeenten en t.o.v. het landelijke gemiddelde?	We hebben geen inzicht in de tarieven van de toeristenbelasting van andere gemeenten voor 2027, omdat de verordeningen voor dat jaar nog niet zijn vastgesteld. Ter vergelijking met de huidige situatie bedraagt de toeristenbelasting in 2026 in Eemsdelta € 1,75 per persoon per overnachting. Dit tarief is gelijk aan dat van Het Hogeland, hoger dan Midden-Groningen (€ 1,60) en Oldambt (€ 1,50), maar aanzienlijk lager dan Groningen (€ 4,65). Een landelijke vergelijking is lastig, omdat gemeenten verschillende heffingssystematieken hanteren. Sommige gemeenten werken met een vast bedrag per

				persoon per overnachting, terwijl andere gemeenten de belasting koppelen aan de overnachtingsprijs of onderscheid maken naar type accommodatie. Volgens de Atlas van de Lokale Lasten 2026 ligt in 52% van de gemeenten het tarief voor een hotelovernachting tussen € 1,50 en € 3,00 per nacht. Het mediane tarief bedraagt € 2,26 per overnachting wanneer alleen gemeenten die toeristenbelasting heffen worden meegenomen. Eemsdelta bevindt zich daarmee iets onder het landelijke middenniveau. De meeste gemeenten in Noord-Groningen hanteren, net als Eemsdelta, een vast bedrag per overnachting, waardoor een regionale vergelijking beter mogelijk is dan een landelijke vergelijking
148	A	CU	Betreft het Kwijtscheldingsbeleid. Vraag: hoe gaat de gemeente om met de verkregen vermogens van de slachtoffers van de toeslagenaffaire? Toelichting: Het kan voorkomen dat een slachtoffer van de toeslagen affaire (tijdelijk) meer vermogen heeft. Komt hiermee de kwijtschelding (wanneer er eerder wel sprake was van kwijtschelding bijv. bij een bijstandsgerechtigde) in het gedrang dan wel te vervallen?	De compensatie die gedupeerden ontvangen in het kader van de kinderopvangtoeslagaffaire telt op grond van de landelijke regelgeving mee als vermogen bij de beoordeling van kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. Hierdoor kan het recht op kwijtschelding vervallen als het vermogen boven de toegestane grens uitkomt. Volgens beleidsregels van het Noordelijk Belastingkantoor (NBK) tellen vergoedingen voor immateriële schade, zoals de Catshuisregeling, pas mee vanaf het kalenderjaar na uitbetaling. Vergoedingen voor materiële schade blijven de eerste twaalf maanden buiten beschouwing.
150-154	B	CDA	De begroting laat voor 2027 een positief saldo van ongeveer € 95.000 zien. Vanaf 2028 ontstaan tekorten, oplopend tot € 4,9 miljoen in 2030. Tegelijk wordt in de risicoparagraaf voor 2027 een financieel risicobedrag van € 10,72 miljoen genoemd. Vraag: kan het college aangeven welke van de financiële risico's uit de risicoparagraaf al in de meerjarenraming 2028–2030 zijn verwerkt, welke nog niet en welke bij het optreden ervan kunnen leiden tot structureel hogere jaarlijkse lasten?	De risico’s benoemd in de paragraaf weerstandsvermogen hebben geen impact op de meerjarenbegroting. Conform de Nota Risicomanagement en weerstandsvermogen worden onzekere gebeurtenissen die kunnen leiden tot een financieel nadeel (en waarvoor geen maatregel is getroffen in de meerjarenbegroting) geïnventariseerd. Het weerstandsvermogen toont aan in hoeverre deze onzekere gebeurtenissen opgevangen kunnen worden.

151	B	LBE	In de risicoparagraaf is voor de risico's "meer doorverwijzingen jeugd buiten de gemeente om" en "andere instroom, duur of geïndiceerde zorg jeugd" respectievelijk € 350.000 en € 500.000 opgenomen. Wij ontvangen graag een toelichting op basis van welke scenario's en aannames deze bedragen zijn bepaald en in hoeverre deze nog aansluiten bij de recente ontwikkeling van het jeugdhulpgebruik, de open-einde-systematiek en de geconstateerde groei van de jeugdzorguitgaven?	Er wordt door de vakafdeling een inschatting gemaakt van de kans van optreden van het risico en het financieel gevolg van het risico. De kans kan variëren in 5 stappen: zeer onwaarschijnlijk, onwaarschijnlijk, mogelijk, waarschijnlijk en zeer waarschijnlijk (van 1x per jaar met tussenstappen naar 1x per 10 jaar of meer). Het financieel gevolg kan ook variëren in 5 stappen: zeer beperkt, beperkt, aanzienlijk, groot en zeer groot (van minder dan 250K naar groter dan 5.000K). Vervolgens wordt een bedrag bepaald dat tussen de grenzen van het berekende financiële gevolg ligt. Voor het risico "meer doorverwijzingen jeugd buiten de gemeente om" is uitgegaan van een zeer waarschijnlijke kans van voordoen en een beperkt financieel gevolg: € 350.000. Voor het risico “andere instroom, duur of geïndiceerde zorg jeugd” is uitgegaan van een zeer waarschijnlijke kans van voordoen en een aanzienlijke financiële impact: € 500.000. Beide risico's zijn nog steeds actueel. We zien met name een grote onvoorspelbaarheid van complexe (NGZ-) casussen, zeker wanneer de verwijzing daarvan buiten de gemeente om plaatsvindt. De casussen die al bekend zijn worden apart gevolgd, zodat we deze in prognoses kunnen meenemen
151-152 en 195-196	B en EiB	CDA	Voor 2027 is binnen Eemsdelta in Balans 2.0 een besparing van € 10,3 miljoen opgenomen. Daarvan valt € 3,5 miljoen in de twee moeilijkst realiseerbare categorieën. Vraag: welk deel van de voor 2027 ingeboekte besparingen in de risicocategorieën 4 en 5 is inmiddels gerealiseerd, welk deel moet nog worden gerealiseerd en in hoeverre is het risico van tegenvallende besparingen meegenomen in het financiële risicoprofiel van de gemeente?	Van de in 2027 te realiseren besparingen van € 3,5 miljoen in de categorieën 4 en 5 is € 1,4 miljoen gerealiseerd. Dit betekent dat € 2,1 miljoen nog gerealiseerd moet worden. In de T2-rapportage volgt het meest actuele overzicht. Voor tegenvallende besparingen is geen bedrag opgenomen in het risicobedrag wat onderdeel is voor het risicoprofiel van de gemeente.
152	B	LBE	Welke kans, financieel gevolg en beheersmaatregel liggen ten grondslag aan de nieuwe risico’s “digitale	Er wordt door de vakafdeling een inschatting gemaakt van de kans van optreden van het risico en het

			soevereiniteit” (€ 250.000) en “M365-contract vernieuwen” (€ 200.000)?	financieel gevolg van het risico. De kans kan variëren in 5 stappen: zeer onwaarschijnlijk, onwaarschijnlijk, mogelijk, waarschijnlijk en zeer waarschijnlijk (van 1x per jaar met tussenstappen naar 1x per 10 jaar of meer). Het financieel gevolg kan ook variëren in 5 stappen: zeer beperkt, beperkt, aanzienlijk, groot en zeer groot (van minder dan 250K naar groter dan 5.000K). Vervolgens wordt een bedrag bepaald dat tussen de grenzen van het berekende financiële gevolg ligt. **Digitale soevereiniteit (€ 250.000)** De gemeente wil op termijn minder afhankelijk worden van individuele technologieleveranciers en tegelijkertijd haar digitale autonomie vergroten. Hoewel dit op korte termijn geen directe financiële gevolgen heeft, kunnen in de toekomst aanvullende investeringen nodig zijn om alternatieve of open oplossingen te onderzoeken en gefaseerd in te voeren. Daarom is een risico opgenomen van € 250.000 (zeer onwaarschijnlijke kans en groot financieel gevolg). Als beheersmaatregel worden scenario’s uitgewerkt en wordt een strategische koers vastgesteld voor een geleidelijke en beheerste transitie. **M365-contract vernieuwen (€ 200.000)** Bij de vernieuwing van het Microsoft 365-contract bestaat het risico op hogere licentiekosten. Hiervoor is een risico opgenomen van € 200.000 (onwaarschijnlijke kans en aanzienlijk financieel gevolg). Om dit risico te beperken sluit de gemeente aan bij de gezamenlijke aanbesteding van de VNG en wordt onderzocht of andere contractvormen gunstigere voorwaarden bieden. Daarnaast wordt ingezet op verdere optimalisatie van het licentielandschap door meer differentiatie tussen E1-, E3- en E5-licenties. Op langere termijn kan de inzet van open-source en andere soevereine oplossingen de afhankelijkheid van

				Microsoft en de daarmee samenhangende licentiekosten verder verlagen.
153	B	LBE	Graag per opgenomen risico inzicht geven in de kans van optreden, het berekende risicobedrag en de getroffen beheersmaatregelen.	Er wordt door de vakafdeling een inschatting gemaakt van de kans van optreden van het risico en het financieel gevolg van het risico. De kans kan variëren in 5 stappen: zeer onwaarschijnlijk, onwaarschijnlijk, mogelijk, waarschijnlijk en zeer waarschijnlijk (van 1x per jaar met tussenstappen naar 1x per 10 jaar of meer). Het financieel gevolg kan ook variëren in 5 stappen: zeer beperkt, beperkt, aanzienlijk, groot en zeer groot (van minder dan 250K naar groter dan 5.000K). Vervolgens wordt een bedrag bepaald dat tussen de grenzen van het berekende financiële gevolg ligt.
156-159	C	LBE	In het raadsvoorstel wordt gewezen op stijgende kapitaallasten voor wegen en kunstwerken. Graag inzicht geven in de onderliggende investeringen, de verwachte investeringsomvang en het financiële effect op de meerjarenbegroting.	De betreffende investeringsbedragen zijn terug te vinden op pagina 220 van de begroting. In het raadsvoorstel wordt gewezen op de stijgende kapitaallasten voor wegen en kunstwerken (en beschoeiing). Voor deze investeringen wordt uitgegaan van een systematiek waarbij de kapitaallasten twee jaar na het investeringsjaar ingaan (T+2). Dit betekent dat de kapitaallasten van investeringen twee jaar na het investeringsjaar in de begroting tot uitdrukking komen. In de lopende meerjarenbegroting is hiermee reeds rekening gehouden. Concreet betekent dit dat de kapitaallasten van investeringen waarvoor in 2027 krediet beschikbaar wordt gesteld, vanaf 2029 in de begroting worden verwerkt. Voor investeringen waarvoor in 2028 krediet beschikbaar wordt gesteld, geldt dit vanaf 2030. Voor 2029 is dit vanaf 2031 en voor 2030 vanaf 2032. Op basis van deze systematiek leiden de investeringen waarvoor in 2029 krediet beschikbaar wordt gesteld, vanaf 2031 tot een verhoging van de begroting met de bijbehorende kapitaallasten. Uitgaande van een voorlopig rentepercentage van 3% en de vastgestelde afschrijvingstermijnen leidt het nog beschikbaar te

				stellen investeringskrediet voor 2029 naar verwachting tot een verhoging van de begroting met € 340.000 vanaf 2031. Voor het nog beschikbaar te stellen investeringskrediet voor 2030 bedraagt deze verhoging naar verwachting € 400.000 vanaf 2032.
159	C	LBE	Waaruit wordt de stijging van het investeringsvolume van circa € 0,1 miljoen in 2025 naar € 3,5 miljoen in 2026 en € 2,5 miljoen in 2027 verklaard? Graag een toelichting op de belangrijkste oorzaken en eventuele verschuivingen tussen uitvoeringsjaren.	Gebleken is dat er een fout is geslopen in de weergegeven tabellen tav de gerealiseerde investeringen in 2025 in paragraaf C onderhoud Kapitaalgoederen. Zie bijlage 1 voor de juist weergegeven tabellen. Dit wordt nog aangepast in de begroting.
160	C	LBE	De geraamde investeringen in kunstwerken laten een sterke groei zien van circa € 290.000 in 2025 naar € 3,9 miljoen in 2026 en € 4,8 miljoen in 2027. Betreft dit nieuwe investeringen, uitgestelde investeringen uit eerdere jaren of een actualisatie van de kostenramingen? Kan dit nader worden gespecificeerd?	Gebleken is dat er een fout is geslopen in de weergegeven tabellen tav de gerealiseerde investeringen in 2025 in paragraaf C onderhoud Kapitaalgoederen. Zie bijlage 1 voor de juist weergegeven tabellen. In 2027 gaat het om nieuwe investeringen.
160	C	LBE	Uit de begroting lijkt dat de investeringen in speeltoestellen en sportvelden (gras) niet zijn gerealiseerd, omdat dezelfde bedragen opnieuw zijn opgenomen als in voorgaande jaren. Klopt deze constatering? Zo ja, wat is de oorzaak van de vertraging en wat is er met de beschikbare middelen gebeurd?	De financiële middelen voor investeringen in speelvoorzieningen zijn conform het vastgestelde speelruimteplan vanaf 2026 beschikbaar. Voor investeringen in sportvelden zijn momenteel geen structurele financiële middelen beschikbaar. Er wordt gewerkt aan een MJOP en MJIP waarin de benodigde maatregelen, de prioritering daarvan en de bijbehorende financiële consequenties inzichtelijk worden gemaakt. Op basis hiervan kan worden bepaald welke investeringen noodzakelijk zijn en welke financiële middelen hiervoor benodigd zijn.
163-166	D	LBE	Graag inzicht geven welk deel van het begrotingsvoordeel voortvloeit uit hogere renteopbrengsten, uitstel van investeringen en een aangepaste financieringsbehoefte. Welk deel van deze voordelen is incidenteel en welk deel is structureel van aard?	Alle renteopbrengsten zijn incidenteel van aard omdat dit afhankelijk is van het saldo schatkistbankieren en van de rente. Zodra de investeringen weer worden gedaan verandert ook de investeringsbehoefte en dalen de renteopbrengsten en nemen de rentelasten toe. Er is dus geen sprake van structurele voordelen.
172	E	LBE	Welke concrete maatregelen zijn in de planning en ramingen opgenomen om aanbestedings- en	Bij de voorbereiding en uitvoering van projecten houdt het college rekening met de beschikbare capaciteit in

			uitvoeringsrisico’s door beperkte marktcapaciteit in civiele techniek, bruggen, infrastructuur en specialistisch onderhoud te beheersen?	de markt. Daarom wordt gestuurd op een realistische programmering en fasering van werkzaamheden. Waar mogelijk worden opdrachten gebundeld en in de tijd gespreid. Daarnaast worden risico’s op het gebied van capaciteit, prijsontwikkeling en uitvoerbaarheid vooraf in beeld gebracht en gedurende de uitvoering gemonitord. Hiermee wordt de uitvoerbaarheid van projecten vergroot en worden risico’s op vertragingen en kostenstijgingen zo veel mogelijk beperkt. Ondanks deze aanpak staat de beschikbare capaciteit in de markt onder druk. Dit kan ertoe leiden dat projecten later starten of worden uitgevoerd dan oorspronkelijk beoogd.
175	F	LBE	Graag per verbonden partij een overzicht verstrekken van de verstrekte leningen en de belangrijkste financiële risico’s voor de gemeente.	Er worden geen leningen verstrekt aan verbonden partijen. Zij ontvangen jaarlijks de middelen die zij nodig hebben om hun taak uit te voeren. De risico’s worden benoemd in de paragraaf Verbonden partijen.
176	F	EDE	Bij meerdere verbonden partijen was de begroting 2027 nog niet beschikbaar. Kan worden aangegeven wanneer de ontbrekende begrotingen worden verwacht en of de gemeentelijke bijdrage daardoor nog kan veranderen?	De meeste begrotingen voor 2027 worden in het najaar van 2026 verwacht. De gemeentelijke bijdrage kan veranderen als de begroting 2027 of de daadwerkelijke jaarcijfers 2027 van de desbetreffende verbonden partijen afwijken van de geprognotiseerde bedragen.
192-194, 213-216	H	CDA	In de begroting staan verschillende activiteiten die worden betaald met tijdelijke middelen, waaronder middelen vanuit Aardbevingen de Baas. Vraag: welke activiteiten waarvoor in 2027 tijdelijke financiering beschikbaar is, brengen na afloop van die financiering nog structurele financiële verplichtingen met zich mee, om welke jaarlijkse bedragen gaat het en is hiervoor al dekking voorzien? Als voorbeeld de kansshop of Geldwijzer.	Er is in de begroting 2027 voor een aantal onderdelen nog geen structurele dekking opgenomen voor de periode na 2027. In aanloop naar de Kadernota 2028 zal worden bekeken in hoeverre het lukt om hier alsnog structurele dekking voor te vinden. Mogelijk zal de gemeente zich genoodzaakt zien, gezien het financieel perspectief, om een aantal taken niet of anders uit te voeren na 2027. Voor Geldwijzer Eemsdelta ontvangen we tijdelijke financiering voor de coördinatie, aansturing en software. De financiering bedraagt € 170.000 per jaar. Voor de Kansshop ontvangen we ook tijdelijke financiering voor uitvoeringskosten, € 95.000.
194	H	PRO	De begroting noemt verschillen in de kwaliteit van beoordelingen en uitgevoerde werkzaamheden. Welke concrete acties onderneemt de gemeente in	Signalen van de gemeente Eemsdelta met betrekking tot twijfel over de kwaliteit van beoordelingsrapporten zijn door de verantwoordelijke partijen lange tijd

			2027 zelf om deze knelpunten aan te kaarten en met de verantwoordelijke instanties tot oplossingen te komen?	genegeerd. De regio heeft daarom gezamenlijk in een bestuurlijk overleg met Advies College Veiligheid Groningen (ACVG) verzocht om hier onderzoek naar te doen. Na presentatie van de eerste fase van het onderzoek van ACVG heeft de regio aangedrongen op nader onderzoek waarbij niet alleen dossieronderzoek werd gedaan, maar ook praktijkonderzoek naar aannames en voorwaarden. Deze tweede fase van het onderzoek leidde tot het zorgwekkende rapport Beoordeeld, maar vertrouwen onder druk. Omdat de regio van mening is dat deze onderzoekresultaten niet op zichzelf staan, maar symptomatisch zijn voor het functioneren van Nationaal Coördinator Groningen (NCG) is door de bestuurlijke trekkers aangedrongen op ingrijpen door de minister. De minister heeft vervolgens toegezegd een Doorlichting uit te voeren. De resultaten van deze Doorlichting worden in februari 2027 verwacht. De gemeente zal samen met de regio het resultaat kritisch beoordelen inclusief de noodzakelijke vervolgmaatregelen. Parallel blijft de gemeente in de uitvoeringspraktijk signalen vanuit inwoners aan de orde stellen bij NCG, en indien nodig het rijk, om onduidelijkheden weg te laten nemen cq kwaliteit te borgen.
194-195	EiB 2.0	LBE	Kan het college per nog niet gerealiseerde maatregel uit Eemsdelta in Balans 2.0 aangeven welk bedrag nog open staat, wat de actuele kans op realisatie is en welk bedrag inmiddels als financieel risico moet worden aangemerkt? Hoe wordt voorkomen dat niet-gerealiseerde besparingen opnieuw als structurele dekking worden meegenomen in Eemsdelta in Balans 3.0?	In de T2-rapportage volgt een actueel overzicht van Eemsdelta in Balans op hoofdlijnen en in de Jaarrekening op detail. Vooralsnog is van de te realiseren € 11,8 miljoen in 2028 al € 6,2 miljoen gerealiseerd. Van de nog te realiseren € 5,6 miljoen is € 2,1 miljoen als moeilijk te realiseren bestempeld, maar zien we vooralsnog niet als financieel risico. Nog niet gerealiseerde besparingen worden gemonitord.
194-195	EiB 2.0	LBE	In het raadsvoorstel wordt gesproken over een bezuinigingsopgave van minimaal € 8,5 miljoen. Graag specificeren hoe dit bedrag is opgebouwd, welk deel betrekking heeft op het tekort in 2030 en moeilijk realiseerbare bezuinigingen uit Eemsdelta in Balans 2.0.	Het financieel perspectief is voor 2030 € 4,9 miljoen negatief. Niet of moeilijk te realiseren besparingen uit Eemsdelta in Balans 2.0 vormen een bedrag van € 3.0. In 2031 worden aanvullende extra uitgaven verwacht van € 0,6 miljoen. Totaal € 8,5 miljoen in 2031.

196	EiB 2.0	VVD	Welke bezuinigen uit Eemsdelta in Balans 2 zijn er voor 2027 per programma al gerealiseerd en welke worden verwacht in 2027 gerealiseerd te worden? Wordt hiermee de gestelde 10,3 miljoen wel of niet gerealiseerd?	In de T2-rapportage volgt een actueel overzicht van Eemsdelta in Balans op hoofdlijnen en in de Jaarrekening op detail. Vooralsnog is van de te realiseren € 10,3 miljoen in 2027 al € 5,6 miljoen gerealiseerd. Per programma: 0 € 28K, 1 € 500K, 2 € 340K, 4 € 50K, 5 25K, 6 1.166K, 7 € 280K, 8 € 116K, 9 € 1.695K en 10 € 1.415K. Van de nog te realiseren € 4,7 miljoen is € 2,1 miljoen als moeilijk te realiseren bestempeld, maar vooralsnog verwachten we de besparingen te realiseren.
196	EiB 3.0	LBE	Graag per nog niet gerealiseerde bezuinigingsmaatregel uit Eemsdelta in Balans 2.0. aangeven wat de actuele stand van zaken is, wat de verwachte realisatie is en wat de financiële doorwerking in de meerjarenbegroting zal zijn.	In de T2-rapportage volgt een actueel overzicht van Eemsdelta in Balans op hoofdlijnen en in de Jaarrekening op detail. Van de te realiseren € 11,8 miljoen in 2028 is al € 6,2 miljoen gerealiseerd. De nog te realiseren € 5,6 miljoen verwachten we te realiseren. Dit heeft dan geen effect op de meerjarenbegroting.
172 194- 195	EiB 3.0	LBE	De begroting laat zien dat Eemsdelta in Balans 3.0 wordt voorbereid vanwege het negatieve financiële perspectief. Tegelijkertijd stijgen de geraamde apparaatskosten per inwoner van circa € 1.387 in 2025 naar € 1.596 in 2027 en € 1.684 in 2028. Ook stijgt het aandeel overhead in de totale lasten volgens de indicatoren van 7,69% in 2025 naar 10,37% in 2028. Hoe verklaart het college de stijging van de apparaatskosten per inwoner en het aandeel overhead in de totale lasten, en welke concrete mogelijkheden zijn onderzocht om de kosten van de gemeentelijke organisatie structureel te verlagen? Is daarbij ook gekeken naar managementlagen, leidinggevende functies, externe inhuur en de verhouding tussen management, ondersteuning en uitvoering? Kan het college de mogelijke besparingen en de gevolgen voor de kwaliteit van de dienstverlening inzichtelijk maken?	Zie hiervoor ook de antwoorden die gegeven zijn op de vragen op pagina 228, 134 en 136. Het 2e deel van de vraag is politiek.

Financiële begroting (pag. 199-229)

Pagina	Fractie	Vraag	Antwoord
199	LBE	Jaarlijks wordt er een bedrag van 2.5 per inwoner gereserveerd (structureel 115.000 euro). Is dit gezien de onvoorziene uitgaven van de afgelopen jaren toereikend? En zo nee, waarom wordt er geen hogere reservering aangehouden?	Ons financieel perspectief laat het niet toe om een hoger bedrag aan onvoorzien op te nemen. Tevens kan ook vaak bij de tweede Tussenrapportage een deel van het niet benutte deel van de post onvoorzien vrijvallen.
201	LBE	Onder kop 12 zitten de overige autonome ontwikkelingen. Dit betreft diverse kleinere technische en financiële aanpassingen. In het jaar 2027 ligt deze fors hoger dan de jaren daarna. Wat is de reden dat dit bedrag in 2027 zoveel hoger ligt en door wat wordt dit veroorzaakt?	In 2027 wordt voor een aantal zaken incidenteel geld beschikbaar gesteld, waardoor de kosten in dat jaar hoger liggen dan in de jaren erna. Er wordt o.a. geld beschikbaar gesteld voor de taalhuiscoördinator, ecologisch bomenbeheer, bestrijding van bomenziekte en lokale publiekstrekkers.
202	LBE	In het raadsvoorstel wordt aangegeven dat de besparing van het Stevig Lokaal Team eerder dubbel is verwerkt. Kunt u toelichten hoe deze situatie is ontstaan en aangeven welke correcties per jaar zijn doorgevoerd? Daarnaast ontvangen we graag inzicht in de netto besparing die voor de periode 2027–2030 wordt verwacht.	Het raadsvoorstel Stevig Lokaal Team is na de begrotingsbehandeling begroting 2026 vastgesteld in de raad (december 2025). Per saldo is er voor het financieel perspectief pas vanaf 2030 sprake van een financieel voordeel. De kosten jeugdzorg nemen wel af, maar de kosten voor de personele inzet nemen toe, waardoor er per saldo de eerste jaren geen sprake is van een voordeel. Er is de eerste jaren zelfs sprake van een incidenteel tekort wat wordt opgevangen door een bedrag dat in de reserve is gestort. In de Kadernota 2027 was onder A.12 een extra bedrag voor jeugdzorg opgenomen inclusief de besparing op de jeugdzorg vanaf 2027. Dit was onjuist. Het bedrag van € 5,69 miljoen van 2027 had ook doorgetrokken moeten worden in de jaren na 2027. Deze fout is gecorrigeerd in de voorliggende begroting. Zie voor de netto besparing het raadsvoorstel Stevig Lokaal Team. Raadsvoorstel december 2025. In bijlage 1 staat het besparingsbedrag benoemd.
202	VVD	De begroting noemt hogere renteopbrengsten als gevolg van de liquiditeitsprognose en een aangepaste investeringsplanning. Welk deel van het financiële voordeel hangt samen met investeringen die later worden uitgevoerd dan oorspronkelijk gepland?	De verklaring van de renteopbrengst is tweeledig. Uitgaven vinden later plaats, (rijks-) middelen komen wel binnen. Het is niet één op één inzichtelijk welke investering voor welke rentebaat zorgt.
202	VVD	De reeds beschikbare investeringskredieten worden later besteed dan oorspronkelijk voorzien. Brengt	Later investeren kan leiden tot hoger kosten als gevolg van gestegen prijzen. Dit wordt dan via het reguliere proces gemeld.

		het uitstellen ook kosten met zich mee? En hoe wegen deze op t.o.v. het rentevoordeel?	
202	VVD	De opbrengsten van het schatkistbankieren zijn in 2027 en 2029 meer dan een miljoen. Voor 2027 wordt een uitleg gegeven, maar wat is de oorzaak dat dit in 2029 vele malen hoger is dan 2028 en 2030?	De in de tabel genoemde bedragen zijn niet de werkelijke opbrengsten maar het verschil ten opzichte van de eerdere planning. Doordat uitgaven later plaatsvinden ontstaan daardoor ook op een later moment nog renteopbrengsten.
204	LBE	Kunt u inzicht geven in de totale investeringsomvang voor 2027 en het aantal projecten waarvoor krediet beschikbaar wordt gesteld? Daarnaast ontvangen we graag een toelichting op de criteria die worden gehanteerd om projecten als aanbestedingsgevoelig aan te merken.	De totale investeringsomvang is opgenomen op pagina 220 van de begroting. De nadere specificatie van de investeringsomvang voor 2027 is opgenomen in de geheime bijlage bij de begroting. Een project wordt als aanbestedingsgevoelig aangemerkt wanneer openbaarmaking van projectinformatie de marktwerking of de positie van de gemeente in een toekomstige aanbesteding kan beïnvloeden. Daarbij wordt per project gekeken naar onder andere de projectfase, de aard van de opgave, de concurrentie in de markt en de gevoeligheid van informatie over bijvoorbeeld de raming, scope, planning en contractstrategie.
206	EDE	In het totaaloverzicht staat programma 5 aangeduid als ‘Sport, Cultuur en Onderwijs’ maar in de inhoudsopgave en het programmaplan is de aanduiding ‘Sport, Cultuur en Recreatie’. Dit wekt verwarring, kan dit worden gecorrigeerd?	De juiste term is inderdaad Sport, cultuur en recreatie. Dit wordt in de begroting nog aangepast.
220	LBE	Bij de behandeling van de jaarrekening is er een bedrag van 500.000 euro beschikbaar gesteld voor digitale autonomie. De raad wordt op een later moment nog bijgepraat over de exacte invulling van het bedrag. Nu we niet precies weten wat de exacte invulling is, hebben wij een vraag over het overzicht van de investeringen. Zit deze (500.000 euro) ook verwerkt in de automatisering en systeembeheer en waar moeten wij aan denken als we in totaal circa 1.8 miljoen aan investeringen zien staan onder automatisering en systeembeheer?	De investering van € 500.000 voor digitale autonomie maakt geen onderdeel uit van de reguliere posten binnen automatisering en systeembeheer. Voor dit budget wordt een afzonderlijke uitwerking opgesteld, waarover de raad op een later moment wordt geïnformeerd. Op dit moment ligt hiervoor nog geen uitgewerkte investeringsagenda voor. De totale investeringen en uitgaven binnen automatisering en systeembeheer hebben betrekking op het in stand houden, vernieuwen en doorontwikkelen van de gemeentelijke informatievoorziening. Daarbij moet worden gedacht aan: beheer en doorontwikkeling van applicaties en systemen, waaronder Eemsdelta Digitaal (DMS) en Makelaarssuite; datacommunicatie, telefonie, internetverbindingen en beveiligingsvoorzieningen; cloud- en hostingdiensten (IaaS);

			functioneel beheer en specialistische projectinhuur; websitebeheer en digitale dienstverlening; datagedreven werken en managementinformatie; vervanging van hardware en overige materialen; verzekeringen, abonnementen, contributies en licenties; afschrijvingen en rentelasten op eerdere investeringen. Het totaalbedrag van circa € 1,8 miljoen betreft daarmee voornamelijk de reguliere investeringen en kosten die noodzakelijk zijn om de digitale dienstverlening, informatiebeveiliging, bedrijfsvoering en continuïteit van de gemeentelijke informatievoorziening te waarborgen. De incidentele middelen voor digitale autonomie komen daar afzonderlijk naast te staan en zijn gericht op het verminderen van afhankelijkheden van leveranciers en het versterken van de digitale soevereiniteit van de gemeente.
228	EDE	De indicator ‘hernieuwde elektriciteit’ voor Eemsdelta is 207.1%, terwijl bij de vergelijkingsgroep ‘geen data’ staat. Kunnen bron, definitie en berekeningswijze worden toegelicht? En hoe moeten we het percentage boven 100% interpreteren?	De informatie is afkomstig van de website www.waarstaatjegemeente.nl. De opgenomen indicatoren zijn voor ons verplichte indicatoren die wij moeten opnemen. De bron is in dit geval het RVO. Het percentage geeft de berekende hernieuwbare elektriciteit ten opzichte van het totaal bekend elektriciteitsverbruik aan. Een percentage van meer dan 100% geeft aan dat er meer hernieuwbare energie wordt geproduceerd binnen de gemeente dan er binnen de gemeente wordt verbruikt.
228	LBE	De geraamde bezetting ligt meerjarig structureel lager dan de formatie. Wat is de reden dat de formatie niet wordt aangepast aan de verwachte bezetting, en welk financieel effect heeft dit verschil op de geraamde personeelslasten?	De formatie weerspiegelt de structurele personeelsbehoefte, terwijl de bezetting wordt beïnvloed door vacatures en arbeidsmarktkrapte. Daarom wordt de formatie niet aangepast aan de huidige lagere bezetting. Financieel is in EIB 2 al deels rekening gehouden met een lagere loonsom als gevolg van vacatures en verloop.
228	LBE	Het overheadpercentage stijgt de komende jaren van circa 6,47% naar 10,37%. Welke factoren verklaren deze stijging en hoe is deze toename opgebouwd?	De stijging van het overheadpercentage van 6,47% naar 10,37% wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de totale begrotingsomvang afneemt, terwijl een groot deel van de overheadkosten stabiel blijft. Hierdoor neemt het aandeel overhead in de totale lasten toe. Dit betreft vooral een rekenkundig effect en leidt tot een overheadpercentage dat niet ongebruikelijk is voor een gemeente van onze omvang en organisatie zonder projectgelden. Het verschil tussen 2026 en 2028 wordt ook voor een groot deel incidenteel verklaard door mutaties inzake de verkoop en afboeken van de huidige gemeentehuizen in het kader van de overgang naar het Huis van Cultuur en Bestuur. Zie ook de antwoorden op de vragen van pagina 134 en 136.

			Indien je het overhead percentage corrigeert voor het incidentele bedrag voor het Huis van Cultuur en Bestuur (zie antwoorden pagina 134 en 136), dan kom je uit op 7,77% voor 2028 (ipv 10,37)

Overige zaken

Pagina	Fractie	Vraag	Antwoord
9	PRO	Als raad hebben we in december 2025 het besluit genomen over ontwikkelen van een stevig lokaal team. Dit besluit hebben we ook genomen met inzicht in de begroting en een besparing op termijn. Hebben we dit besluit genomen met onjuiste informatie? Hoe wordt voorkomen dat de raad opnieuw rekent op besparingen die nog onvoldoende zijn onderbouwd?	Op bladzijde 9 staat dat het financiële effect van het Stevig Lokaal Team onjuist is verwerkt in de kadernota, dit heeft geen betrekking op de aannames zoals opgenomen in het raadsvoorstel.
Raads-voorstel	PRO	Het college kondigt een bezuinigingspakket aan van minimaal 8.5 miljoen. Welke uitgangspunten gaat het college hanteren bij het samenstellen van dit pakket? Wordt vooraf vastgelegd welke maatschappelijke voorzieningen en of doelgroepen zoveel mogelijk worden ontzien?	Dit is een politieke vraag.
Raads-voorstel	PRO	Op welke manier worden inwoners, maatschappelijke organisaties, vrijwilligersorganisaties betrokken bij de voorbereiding van Eemsdelta in balans ronde 3?	Dit is een politieke vraag.
Raads-voorstel	PRO	Bij eerdere bezuinigingsrondes blijken maatregelen ter waarde van ongeveer 2.8 miljoen moeilijk realiseerbaar. Hoe voorkomt het college dat bij ronde 3 opnieuw besparingen worden ingeboekt die in de praktijk niet haalbaar blijken?	Dit is een politieke vraag.
Raads-voorstel	PRO	De begroting sluit alleen voor 2027 positief. Wat heeft dit voor consequenties m.b.t. toezicht Provincie?	Wij verwachten voor 2027 onder het repressief toezicht te worden geplaatst (en niet onder preventief toezicht). De provincie zal ons wel aansporen om actie te ondernemen om ook op korte termijn te zorgen dat ook de jaren na 2027 weer sluitend worden. De Provincie heeft ook kennis kunnen nemen dat wij inmiddels Eemsdelta in Balans ronde 3 hebben opgestart.
7-9	LBE	De begroting 2027 laat een positief saldo van € 95.000 zien, maar vanaf 2028 ontstaan oplopende tekorten tot € 4,9 miljoen in 2030. Het structurele begrotingstekort loopt in 2030 zelfs op tot circa € 8,7 miljoen. Welke drie belangrijkste	De belangrijkste, en qua omvang ook de enige, is een korting vanuit het Rijk; het zogenaamde Ravijnjaar. Dit levert ons een korting op van oorspronkelijk € 10,5 miljoen. De afgelopen jaren is het ingangsjaar van deze korting

		financiële ontwikkelingen verklaren de verslechtering van het structurele begrotingssaldo na 2027 en welke bedragen zijn hiermee gemoeid?	verplaatst en is het totaal aan kortingsbedrag ook wat afgezwakt. Per saldo is er nog steeds sprake van een korting van zo'n € 6,5 a € 7 miljoen. De komende jaren zit er nog een opbouw in het te besparen bedrag in het kader van Eemsdelta in Balans ronde 2. Dit verklaart dat de korting van het Rijk niet geheel gelijk is aan de ontwikkeling van het begrotingssaldo. Tevens spelen er nog vele kleine mutaties mee die te gering zijn om te benoemen, maar gezamenlijk wel een noemenswaardig effect hebben.
12	LBE	De weerstandsratio van 2.67 ligt ruim boven de norm. Echter, in hoeverre is deze ratio liquide? Hoeveel van dit vermogen zit vast in langlopende investeringen of projecten (zoals aardbevingen) en hoe snel kunnen we dit inzetten bij een acute financiële crisis?	Dit is af te lezen aan het liquiditeitssaldo. Dit wordt niet bepaald door de weerstandscapaciteit zelf, maar door de aanwending hiervan. Het is niet zo dat het weerstandsvermogen liquide wordt aangehouden.
14-15	LBE	In hoeverre zijn de geplande besparingen binnen 'Eemsdelta in Balans' structureel en niet slechts eenmalig? Hoeveel van de huidige besparingen kunnen we ook in 2029 en 2030 nog vasthouden?	Alle geplande besparingen binnen Eemsdelta in Balans zijn structureel. Daarmee worden huidige besparingen ook in 2029 en 2030 gerealiseerd.
Raads-voorstel	LBE	Bij de technische vragen van de kadernota in juni is de onderstaande vraag gesteld: *Welk jaarlijks technisch onderhoudsbudget is structureel nodig om kunstwerken in onze gemeente op het huidige vastgestelde 0-niveau te houden?* Deze is als volgt beantwoord: *De gemeente bezit ca 190 kunstwerken en monumenten in de openbare ruimte. In 2024 en 2025 heeft een inhaalslag op onderhoud kunstwerken en monumenten plaatsgevonden voor ca € 90.000 per jaar. We verwachten dat het begrote bedrag voor 2027 e.v. voldoende zal zijn voor regulier onderhoud.* In het raadsvoorstel staat het volgende: *Daarnaast zal op basis van de vastgestelde beheerplannen voor wegen en kunstwerken sprake zijn van een stijging van*	De technische vragen van de kadernota en de beantwoording hiervan gaan over kunstwerken (kunst) en monumenten. De zin in het raadsvoorstel gaat over civiele kunstwerken (bruggen, steigers, etc.). Dit heeft geen relatie met de eerdere vraag en bijbehorend antwoord.

		de kapitaallasten in verband met de investeringen die in 2030 zullen plaatsvinden. Hoe moet de vraag, het antwoord en hetgeen wat in het raadsvoorstel staat in verhouding tot elkaar gelezen worden?	

Bijlage 1; Juiste tabellen paragraaf C Onderhoud kapitaalgoederen.

In onderstaande tabellen zijn de investeringscijfers in de kolom realisatie 2025 aangepast.

Wegen	2025 Realisatie	2026 Begroot	2027 Begroot	2028 Begroot	2029 Begroot	2030 Begroot
Klein onderhoud	282.305	301.400	182.700	195.000	195.000	195.000
Groot onderhoud (toev. voorziening)	3.762.300	3.762.300	3.762.300	3.762.300	3.762.300	3.762.300
Subtotaal	4.044.605	4.063.700	3.945.000	3.957.300	3.957.300	3.957.300
Interne uren / tractie	3.486.500	3.484.700	3.849.500	3.952.600	3.989.500	3.996.500
Kapitaallasten	1.364.433	1.527.800	1.518.200	1.701.600	2.813.900	3.383.300
Subtotaal	4.850.933	5.012.500	5.367.700	5.654.200	6.803.400	7.379.800
Totaal	8.895.538	9.076.200	9.312.700	9.611.500	10.760.700	11.337.100
Investeringen	1.229.439	3.464.500	2.566.000	2.531.000	2.359.000	2.860.000
Mutatie voorziening wegen	831.074	333.800	-1.554.700	-1.339.500	1.502.200	-467.700

Kunstwerken en water	2025 Realisatie	2026 Begroot	2027 Begroot	2028 Begroot	2029 Begroot	2030 Begroot
Klein onderhoud	26.260	6.900	4.400	4.400	5.500	4.400
Groot onderhoud (toev. voorziening)	1.395.200	1.460.200	1.460.200	1.460.200	1.460.200	1.275.300
Subtotaal	*1.421.460*	*1.467.400*	*1.464.600*	*1.464.600*	*1.465.700*	*1.279.700*
Interne uren / tractie	115.300	149.700	154.300	154.300	154.300	154.300
Kapitaallasten	96.578	270.500	383.500	435.600	954.900	1.315.600
Subtotaal	*211.878*	*420.200*	*537.800*	*589.900*	*1.109.200*	*1.469.900*
Totaal	*1.633.338*	*1.887.600*	*2.002.400*	*2.054.500*	*2.574.900*	*2.749.600*
Investeringen	4.860.011	3.933.300	4.800.000	4.400.000	4.100.000	4.300.000
Mutatie voorziening kunstwerken	-1.494.667	-509.300	-166.800	-430.500	184.900	-584.800

Riolering	2025 Realisatie	2026 Begroot	2027 Begroot	2028 Begroot	2029 Begroot	2030 Begroot
Klein onderhoud	8.975	21.400	21.400	21.400	21.400	21.400
Groot onderhoud	969.400	663.900	580.600	700.800	352.200	594.900
Subtotaal	*978.375*	*685.300*	*602.000*	*722.200*	*373.600*	*616.300*
Interne uren / tractie	1.054.067	1.062.700	1.148.000	1.173.900	1.183.100	1.184.800
Kapitaallasten	1.215.399	1.543.300	1.406.200	1.672.100	2.394.900	2.860.100
Subtotaal	*2.269.466*	*2.606.000*	*2.554.200*	*2.846.000*	*3.578.000*	*4.044.900*
Totaal	*3.247.841*	*3.291.300*	*3.156.200*	*3.568.200*	*3.951.600*	*4.661.200*
Investeringen	1.120.386	3.859.500	3.743.200	2.067.000	2.067.000	2.067.000
Mutatie voorziening riolering	136.348	-860.500	-992.800	-277.600	-626.200	-383.516

Groen	2025 Realisatie	2026 Begroot	2027 Begroot	2028 Begroot	2029 Begroot	2030 Begroot
Onderhoud groen	845.801	545.700	554.600	387.600	427.600	427.600
Subtotaal	*845.801*	*545.700*	*554.600*	*387.600*	*427.600*	*427.600*
Interne uren / tractie	5.466.768	5.371.200	6.242.300	6.163.000	5.787.900	5.794.800
Kapitaallasten	55.716	118.200	160.100	197.100	312.900	368.900
Subtotaal	*5.522.484*	*5.489.400*	*6.402.400*	*6.360.100*	*6.100.800*	*6.163.700*
Totaal	*6.368.285*	*6.035.100*	*6.957.000*	*6.747.700*	*6.528.400*	*6.591.300*
Investeringen	693.285	541.000	-	-	-	-

Openbare Verlichting	2025 Realisatie	2026 Begroot	2027 Begroot	2028 Begroot	2029 Begroot	2030 Begroot
Onderhoud	295.041	355.200	320.700	311.200	311.200	311.200
Subtotaal	*295.041*	*355.200*	*320.700*	*311.200*	*311.200*	*311.200*
Interne uren / tractie	-	-	-	-	-	-
Kapitaallasten	209.977	261.000	275.500	291.300	420.900	494.400
Subtotaal	*209.977*	*261.000*	*275.500*	*291.300*	*420.900*	*494.400*
Totaal	*505.018*	*616.200*	*596.200*	*602.500*	*732.100*	*805.600*
Investeringen	450.143	391.000	391.000	391.000	391.000	391.000